

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών

«ΑΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ»

**Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας
και Περιφερειακής Ανάπτυξης**

Βόλος, 2016

Άρθρο 1

Τίτλος Π.Μ.Σ., ΦΕΚ ίδρυσης

Το Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας έχει οργανώσει και θα θέσει σε λειτουργία από το ακαδημαϊκό έτος 2015-2016 νέο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών (Π.Μ.Σ.) με τίτλο «ΑΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ», σύμφωνα με τις διατάξεις της απόφασης του ΦΕΚ 892, τ. Β' / 19-5-2015 και τις διατάξεις του Ν. 3685/2008 (ΦΕΚ 148, τ. Α' / 16-7-2008).

Άρθρο 2

Όργανα του Π.Μ.Σ.

- Η Γενική Συνέλευση Ειδικής Σύμβασης (Γ.Σ.Ε.Σ.) του Τμήματος Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης είναι αρμόδια για την κατάρτιση και εισήγηση προτάσεων για το Π.Μ.Σ., τον ορισμό των μελών των συμβουλευτικών επιτροπών, των εξεταστικών επιτροπών, της Συντονιστικής Επιτροπής (Σ.Ε.), τη συγκρότηση των επιτροπών επιλογής ή εξέτασης των υποψηφίων μεταπτυχιακών φοιτητών και φοιτητριών καθώς και για κάθε άλλο θέμα που προβλέπεται από επιμέρους διατάξεις. Στη Γ.Σ.Ε.Σ. προεδρεύει ο Πρόεδρος του Τμήματος και εισηγείται ο Διευθυντής του Π.Μ.Σ.
- Η Συντονιστική Επιτροπή Μεταπτυχιακών Σπουδών (Σ.Ε.), η οποία απαρτίζεται από τρεις (3) τουλάχιστον καθηγητές του Τμήματος στους οποίους έχει ανατεθεί μεταπτυχιακό έργο ή η επίβλεψη διδακτορικών διατριβών και ορίζεται από τη Γ.Σ.Ε.Σ. με διετή θητεία και δυνατότητα ανανέωσης. Είναι αρμόδια για την παρακολούθηση και το συντονισμό λειτουργίας του Προγράμματος. Πρόεδρος της Σ.Ε. είναι ο Διευθυντής του Π.Μ.Σ.
- Ο Διευθυντής του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (Δ.Π.Μ.Σ.) προεδρεύει της Σ.Ε. κι έχει την ευθύνη της διοικητικής, οργανωτικής, οικονομικής και λειτουργικής διεύθυνσης του Π.Μ.Σ. Εκλέγεται με απόφαση της Γ.Σ.Ε.Σ. για διετή θητεία, με δυνατότητα ανανέωσης και μπορεί να ασκεί τα καθήκοντα του με μερική απαλλαγή από τις διδακτικές του υποχρεώσεις. Ο Διευθυντής ανήκει στη βαθμίδα του Καθηγητή ή του Αναπληρωτή Καθηγητή, είναι του ίδιου ή συναφούς γνωστικού αντικείμενου με το γνωστικό αντικείμενο του Π.Μ.Σ. Ο Δ.Π.Μ.Σ. εισηγείται στη Σ.Ε. ή και στη Γ.Σ.Ε.Σ. για κάθε θέμα που αφορά στην αποτελεσματική λειτουργία του Π.Μ.Σ.

Για τη λειτουργία των Π.Μ.Σ., η Γ.Σ.Ε.Σ. του Τμήματος ορίζει, με θητεία δύο (2) ετών, τις εξής Επιτροπές:

- Επιτροπή Επιλογής Μεταπτυχιακών Φοιτητών (Ε.Ε.Μ.Φ.). Έργο της είναι η πραγματοποίηση των συνεντεύξεων των υποψηφίων μεταπτυχιακών φοιτητών καθώς και η κατάταξη και επιλογή των υποψηφίων με βάση τη λίστα κριτηρίων του Προγράμματος.
- Επιτροπή Οικονομικής Διαχείρισης (Ε.Ο.Δ.). Έργο της αποτελεί η παρακολούθηση, ο έλεγχος και η διαρκής ενημέρωση περί των οικονομικών του Π.Μ.Σ.

Η Γ.Σ.Ε.Σ. συγκροτεί επιπλέον Επιτροπές όπου αυτή κρίνει απαραίτητο. Όλες οι προτάσεις ή αποφάσεις των επιτροπών εγκρίνονται από τη Γ.Σ.Ε.Σ.

Η γραμματειακή υποστήριξη του Π.Μ.Σ. είναι υπό την επιστασία της Γραμματείας του Τμήματος Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης. Περιλαμβάνει:

i. Τη διοικητική, γραμματειακή και οικονομική υποστήριξη της εκπαιδευτικής διαδικασίας και των λοιπών δραστηριοτήτων στο πλαίσιο του Π.Μ.Σ.

ii. Την κοινοποίηση των αποφάσεων της Γ.Σ.Ε.Σ.

Η γραμματειακή υποστήριξη του Π.Μ.Σ. θα καλυφθεί από τους πόρους του Π.Μ.Σ.

Άρθρο 3

Αντικείμενο - Σκοπός

Το Π.Μ.Σ. «Αστική Ανάπλαση και Ανάπτυξη» παρέχει εξειδικευμένες γνώσεις και συμβάλει με έρευνα σε βάθος για τις ελληνικές πόλεις και αφορά σε επιστήμονες στην Ελλάδα που έχουν άμεση ή έμμεση σχέση με τον πολεοδομικό σχεδιασμό, τον αστικό σχεδιασμό, τον αρχιτεκτονικό σχεδιασμό, και γενικότερα τις τεχνικές ανάλυσης και το σχεδιασμό του αστικού χώρου με στόχο την αστική ανάπτυξη. Παρέχει εξειδικευμένες γνώσεις μεταπτυχιακού επιπέδου στα επιστημονικά πεδία των αστικών αναπλάσεων και της αστικής ανάπτυξης. Το Π.Μ.Σ. προσφέρεται στην ελληνική γλώσσα και έχει ως σκοπό την σε βάθος κατάρτιση επιστημόνων στα ζητήματα της αστικής ανάπλασης, αστικής αναγέννησης και ανάπτυξης.

Το πρόβλημα της παρακμής και υποβάθμισης αστικών περιοχών σε όλο τον ανεπτυγμένο κόσμο έχει αναδείξει την «αστική ανάπλαση, αναγέννηση και ανάπτυξη» ως κεντρικό ζήτημα των ερευνητικών αναζητήσεων και των μελετητικών προσπαθειών διεθνώς. Ως κύρια αίτια της υποβάθμισης αστικών περιοχών ενδεικτικά αναφέρονται: (α) η παρακμή και εγκατάλειψη παλιών βιομηχανικών συγκροτημάτων και περιοχών, λιμενικών εγκαταστάσεων και στρατοπέδων και η δημιουργία μεγάλων αστικών κενών, (β) αλλαγές στις χρήσεις γης, τις λειτουργίες, τις οικονομικές δραστηριότητες στα ιστορικά κέντρα των πόλεων, προσαρμογές στις νέες χωρικές απαιτήσεις, αλλοίωση της εικόνας και εκπτώχευση του νοήματος της αρχιτεκτονικής και πολιτιστικής κληρονομιάς, (γ) η γήρανση του κτηριακού δυναμικού σε πυκνοδομημένες κεντρικές αστικές περιοχές, δυσκολίες συντήρησης/ανανέωσής του και οι τάσεις προαστιοποίησης κατοίκων και επιχειρήσεων, (δ) η υποβάθμιση του φυσικού περιβάλλοντος στις πυκνοδομημένες αστικές περιοχές (περιορισμένοι χώροι πρασίνου, φαινόμενο θερμικής νησίδας, αέρια ρύπανση) κ.α.

Το Π.Μ.Σ. στοχεύει στην ολοκληρωμένη διαχείριση των θεμάτων Αστικής Ανάπλασης, Αναγέννησης και Ανάπτυξης που περιλαμβάνει επίσης και τα ζητήματα του παραμετρικού περιβαλλοντικού (πράσινου) σχεδιασμού (greenurbandesign) καθώς και του τοπιακού σχεδιασμού (landscapedesign)

Άρθρο 4

Μεταπτυχιακός τίτλος

Το Π.Μ.Σ. απονέμει Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης (ΜΔΕ) στην «ΑΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ».

Άρθρο 5 **Διδάσκοντες**

Τη διδασκαλία των μαθημάτων και τις ασκήσεις στο Π.Μ.Σ. μπορούν να αναλαμβάνουν:

1. Οι καθηγητές του οικείου Τμήματος ή άλλων Τμημάτων του ίδιου ή άλλου ΑΕΙ, αποχωρήσαντες λόγω ορίου ηλικίας καθηγητές, επισκέπτες καθηγητές, ειδικοί επιστήμονες ή διδάσκοντες με σύμβαση εργασίας, οι οποίοι είναι κάτοχοι Διδακτορικού Διπλώματος.
2. Ερευνητές αναγνωρισμένων ερευνητικών Ιδρυμάτων της ημεδαπής ή αλλοδαπής, οι οποίοι είναι κάτοχοι Διδακτορικού Διπλώματος και έχουν επαρκή επιστημονική συγγραφική ή ερευνητική δραστηριότητα.
3. Επιστήμονες αναγνωρισμένου κύρους, οι οποίοι διαθέτουν εξειδικευμένες γνώσεις ή σχετική εμπειρία στο γνωστικό αντικείμενο του Π.Μ.Σ.

Το 50% τουλάχιστον των διδασκόντων του Π.Μ.Σ. πρέπει να είναι καθηγητές του οικείου Τμήματος. Οι καθηγητές του Τμήματος δεν επιτρέπεται να απασχολούνται αποκλειστικά σε Π.Μ.Σ. Η διδασκαλία των μαθημάτων και των εργασιών του Π.Μ.Σ. ανατίθεται από τη Γ.Σ.Ε.Σ. του Τμήματος με απόφασή της.

Για κάθε μεταπτυχιακό φοιτητή, ορίζεται από τη Γ.Σ.Ε.Σ., ύστερα από πρόταση της Σ.Ε., ένας καθηγητής ως σύμβουλος κι ένας ως επιβλέπων. Ο σύμβουλος έχει την ευθύνη της παρακολούθησης και του ελέγχου της γενικής πορείας των σπουδών του μεταπτυχιακού φοιτητή. Ο επιβλέπων έχει την επιστημονική ευθύνη για την εκπόνηση της Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας και ορίζεται όταν γίνει η επιλογή του θέματος. Ερευνητές αναγνωρισμένων ερευνητικών ιδρυμάτων, οι οποίοι είναι κάτοχοι Διδακτορικού Διπλώματος ή άλλοι καθηγητές μπορεί να ορίζονται συνεπιβλέποντες του μεταπτυχιακού φοιτητή (βλ. άρθρο 10). Κάθε καθηγητής μπορεί να αναλαμβάνει ταυτόχρονα την επίβλεψη έως επτά (7) μεταπτυχιακών φοιτητών του Π.Μ.Σ.

Άρθρο 6 **Κατηγορίες πτυχιούχων - προϋποθέσεις εγγραφής στο Π.Μ.Σ.**

Στο Π.Μ.Σ. γίνονται δεκτοί μετά από ανοικτή προκήρυξη και επιλογή απόφοιτοι των ΑΕΙ (κατά την έννοια του άρθρου 2 του Ν.3549/2007) της ημεδαπής ή αντίστοιχων Τμημάτων της αλλοδαπής με προπτυχιακές σπουδές σε αντικείμενα που έχουν συνάφεια με αυτό του προσφερόμενου προγράμματος, τα οποία κατά σειρά συνάφειας είναι τα εξής: Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης, Μηχανικών Χωροταξίας και Ανάπτυξης, Αρχιτεκτόνων Μηχανικών, Γεωπόνων, Δασολόγων, Αρχιτεκτόνων Τοπίου, Αγρονόμων Τοπογράφων Μηχανικών, Πολιτικών Μηχανικών, Περιφερειακής Οικονομικής Ανάπτυξης, Οικονομικών Επιστημών, Γεωγραφίας, Ανθρωπογεωγραφίας, καθώς και πτυχιούχοι Τμημάτων ΤΕΙ συναφούς γνωστικού αντικείμενου.

Κάθε χρόνο το Π.Μ.Σ. θα δημοσιεύει την προκήρυξη για το αμέσως επόμενο ακαδημαϊκό έτος με ανακοίνωση στον τύπο, την ιστοσελίδα του ΠΜΣ και την ιστοσελίδα του Τμήματος. Οι αιτήσεις των υποψηφίων πρέπει να συνοδεύονται από τα προβλεπόμενα δικαιολογητικά και κατατίθενται στη Γραμματεία του Π.Μ.Σ. Αιτήσεις που δε συνοδεύονται από τα απαραίτητα πιστοποιητικά ή δικαιολογητικά

δε λαμβάνονται υπόψη κατά τη διαδικασία επιλογής των υποψηφίων. Τα απαραίτητα δικαιολογητικά που συνοδεύουν την αίτηση συμμετοχής στο Π.Μ.Σ. είναι τα εξής:

1. Βιογραφικό σημείωμα.
2. Ευκρινές¹ φωτοαντίγραφο πτυχίου ή διπλώματος.
3. Ευκρινές φωτοαντίγραφο πιστοποιητικού αναλυτικής βαθμολογίας.
4. Βεβαίωση ισοτιμίας πτυχίου ή διπλώματος από το ΔΟΑΤΑΠ (για όσους προέρχονται από πανεπιστήμια του εξωτερικού).
5. Ευκρινές φωτοαντίγραφο πτυχίου Αγγλικής Γλώσσας.

Η επιλογή των υποψηφίων για το Π.Μ.Σ. γίνεται από την Επιτροπή Επιλογής Μεταπτυχιακών Φοιτητών και ο πίνακας επιτυχόντων επικυρώνεται από τη Γ.Σ.Ε.Σ. Η αποδοχή βασίζεται στην αξιολόγηση του φακέλου του/της υποψηφίου/ας, όπου λαμβάνονται υπόψη τα παρακάτω κριτήρια επιλογής:

α/α	ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ	ΜΟΡΙΑ (%)
1	Βαθμός πτυχίου	20%
2	Επάρκεια Αγγλικής Γλώσσας που πιστοποιείται από επιτυχείς εξετάσεις B1 ή/και B2	10%
4	Επαγγελματική εμπειρία	10%
5	Δημοσιεύσεις σε επιστημονικά περιοδικά και ανακοινώσεις σε συνέδρια	10%
7	Συμμετοχή σε ερευνητικά προγράμματα	10%
9	Συνάφεια των προπτυχιακών σπουδών με το αντικείμενο του Π.Μ.Σ.	20%
10	Συνέντευξη	20%

Άρθρο 7 **Χρονική διάρκεια**

Η χρονική διάρκεια την απόκτηση Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης ορίζεται σε δύο (2) εξάμηνα για το πρόγραμμα πλήρους φοίτησης, ενώ σε τέσσερα (4) εξάμηνα για το πρόγραμμα μερικής φοίτησης. Η επιλογή μεταξύ των δύο αυτών δυνατοτήτων γίνεται κατά την αρχική εγγραφή και δεν είναι δυνατή μεταγενέστερη αλλαγή τρόπου παρακολούθησης.

¹Διευκρινίζεται ότι, σύμφωνα με το άρθρο 1 του Ν. 4250/2014, το Δημόσιο υποχρεούται να αποδέχεται τα απλά, ευανάγνωστα φωτοαντίγραφα πρωτοτύπων ή επικυρωμένων αντιγράφων των εγγράφων που έχουν εκδοθεί από τις δημόσιες υπηρεσίες. Αντίστοιχα, γίνονται αποδεκτά τα απλά, ευανάγνωστα φωτοαντίγραφα ιδιωτικών εγγράφων εφόσον αυτά έχουν επικυρωθεί αρχικά από δικηγόρο. Επίσης, γίνονται υποχρεωτικά αποδεκτά τα ευκρινή φωτοαντίγραφα αλλοδαπών εγγράφων, υπό την προϋπόθεση ότι τα έγγραφα αυτά έχουν επικυρωθεί πρωτίστως από δικηγόρο.

Για την απονομή του, κατά το άρθρο 3, τίτλου απαιτείται και η επιτυχής υποστήριξη της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας, η οποία στην περίπτωση της πλήρους φοίτησης ολοκληρώνεται μέχρι το τέλος του επόμενου έτους από την εγγραφή στο Π.Μ.Σ., ενώ στην περίπτωση μερικής παρακολούθησης, μέχρι το τέλος του μεθεπόμενου έτους από την εγγραφή στο Π.Μ.Σ.

Άρθρο 8

Πρόγραμμα σπουδών του Π.Μ.Σ. / ΜΔΕ

Για τη λήψη του ΜΔΕ απαιτείται η συγκέντρωση εξήντα (60) μονάδων ECTS, οι οποίες κατανέμονται σε δύο (2) εξάμηνα σπουδών. Τα μαθήματα, η διδακτική και ερευνητική απασχόληση και κάθε άλλου είδους δραστηριότητες για την απονομή του, κατά το άρθρο 3, τίτλου ορίζονται ως εξής:

1. Το πρόγραμμα σπουδών περιλαμβάνει δύο (2) εξάμηνα.
2. Κάθε εξάμηνο μαθημάτων διαρκεί τουλάχιστον δεκατρείς (13) πλήρεις εκπαιδευτικές εβδομάδες.
3. Τα μαθήματα χωρίζονται σε υποχρεωτικά (Υ) και επιλογής (Ε).
4. Η δήλωση μαθημάτων παρακολούθησης είναι υποχρεωτική για κάθε εξάμηνο. Τα μαθήματα επιλογής οι φοιτητές τα επιλέγουν από ένα κατάλογο πέντε (5) τουλάχιστον προσφερόμενων μαθημάτων.
5. Ο ελάχιστος αριθμός φοιτητών που μπορεί να δηλώσει ένα μάθημα επιλογής είναι έξι (6). Σε περίπτωση που δεν συμπληρωθεί ο απαιτούμενος αριθμός, το μάθημα δε διδάσκεται και οι φοιτητές επιλέγουν άλλο μάθημα επιλογής, αφού ενημερωθούν έγκαιρα.
6. Η διάρκεια διδασκαλίας κάθε μαθήματος ορίζεται σε τρεις (3) ακαδημαϊκές ώρες ανά εβδομάδα.
7. Η διδασκαλία, οι εργασίες και οι εξετάσεις στο Π.Μ.Σ. γίνονται στην ελληνική γλώσσα, πλην των διαλέξεων επισκεπτών καθηγητών οι οποίες μπορεί να πραγματοποιούνται και στην αγγλική.
8. Η παρακολούθηση των μαθημάτων είναι υποχρεωτική. Το ανώτερο όριο των επιτρεπόμενων απουσιών για κάθε μάθημα ορίζεται στο 30%. Σε περίπτωση υπέρβασης, ο φοιτητής δε γίνεται δεκτός στις εξετάσεις του μαθήματος.
9. Ο φοιτητής υπόκειται στο τέλος κάθε εξαμήνου σε εξετάσεις σε κάθε μάθημα που διδάχθηκε.

Στην περίπτωση πλήρους φοίτησης:

- Όποιος φοιτητής αποτύχει σε ένα μάθημα του πρώτου εξαμήνου εγγράφεται στο δεύτερο εξάμηνο, αλλά υποχρεούται να επανεξετασθεί στο μάθημα αυτό στο τέλος του δευτέρου εξαμήνου. Σε περίπτωση αποτυχίας για δεύτερη φορά το θέμα παραπέμπεται στη Σ.Ε., η οποία θα εισηγείται στη Γ.Σ.Ε.Σ. την οριστική διαγραφή του φοιτητή από το Π.Μ.Σ. ή την παρακολούθηση του ίδιου ή άλλου μαθήματος. Επίσης, όποιος αποτύχει σε περισσότερα του ενός μαθήματα στις εξετάσεις του πρώτου εξαμήνου διαγράφεται από το Π.Μ.Σ.

- Όποιος αποτύχει σε ένα μάθημα του δεύτερου εξαμήνου δικαιούται να επανεξετασθεί στο μάθημα αυτό στην εξεταστική περίοδο του Σεπτεμβρίου. Σε περίπτωση αποτυχίας για δεύτερη φορά το θέμα παραπέμπεται στη Σ.Ε., η οποία θα εισηγείται στη Γ.Σ.Ε.Σ. την οριστική διαγραφή του φοιτητή από το Π.Μ.Σ. ή

την παρακολούθηση του ίδιου ή άλλου μαθήματος επιλογής. Επίσης, όποιος αποτύχει σε περισσότερα του ενός μαθήματα στις εξετάσεις του δεύτερου εξαμήνου διαγράφεται από το Π.Μ.Σ.

Στην περίπτωση μερικής φοίτησης:

- Στο πρώτο εξάμηνο των σπουδών, οι φοιτητές εγγράφονται σε δύο υποχρεωτικά μαθήματα. Όποιος φοιτητής αποτύχει σε ένα μάθημα του πρώτου εξαμήνου εγγράφεται στο δεύτερο εξάμηνο, αλλά υποχρεούται να επανεξετασθεί στο μάθημα αυτό στο τέλος του δεύτερου εξαμήνου. Σε περίπτωση αποτυχίας για δεύτερη φορά το θέμα παραπέμπεται στη Σ.Ε., η οποία θα εισηγείται στη Γ.Σ.Ε.Σ. την οριστική διαγραφή του φοιτητή από το Π.Μ.Σ. ή την παρακολούθηση του ίδιου ή άλλου μαθήματος. Επίσης, όποιος αποτύχει σε περισσότερα του ενός μαθήματα στις εξετάσεις του πρώτου εξαμήνου διαγράφεται από το Π.Μ.Σ.

- Στο δεύτερο εξάμηνο των σπουδών, οι φοιτητές εγγράφονται σε δύο μαθήματα επιλογής. Όποιος αποτύχει σε ένα μάθημα του δεύτερου εξαμήνου δικαιούται να επανεξετασθεί στο μάθημα αυτό στην εξεταστική περίοδο του Σεπτεμβρίου. Σε περίπτωση αποτυχίας για δεύτερη φορά το θέμα παραπέμπεται στη Σ.Ε., η οποία θα εισηγείται στη Γ.Σ.Ε.Σ. την οριστική διαγραφή του φοιτητή από το Π.Μ.Σ. ή την παρακολούθηση του ίδιου ή άλλου μαθήματος επιλογής. Επίσης, όποιος αποτύχει σε περισσότερα του ενός μαθήματα στις εξετάσεις του δεύτερου εξαμήνου διαγράφεται από το Π.Μ.Σ.

- Στο τρίτο εξάμηνο σπουδών, οι φοιτητές εγγράφονται στα υπόλοιπα δύο υποχρεωτικά μαθήματα. Όποιος φοιτητής αποτύχει σε ένα μάθημα του τρίτου εξαμήνου εγγράφεται στο τέταρτο εξάμηνο, αλλά υποχρεούται να επανεξετασθεί στο μάθημα αυτό στο τέλος του τέταρτου εξαμήνου. Σε περίπτωση αποτυχίας για δεύτερη φορά το θέμα παραπέμπεται στη Σ.Ε., η οποία θα εισηγείται στη Γ.Σ.Ε.Σ. την οριστική διαγραφή του φοιτητή από το Π.Μ.Σ. ή την παρακολούθηση του ίδιου ή άλλου μαθήματος. Επίσης, όποιος αποτύχει σε περισσότερα του ενός μαθήματα στις εξετάσεις του τρίτου εξαμήνου διαγράφεται από το Π.Μ.Σ.

- Στο τέταρτο εξάμηνο σπουδών, οι φοιτητές εγγράφονται σε άλλα δύο μαθήματα επιλογής. Όποιος αποτύχει σε ένα μάθημα του τέταρτου εξαμήνου δικαιούται να επανεξετασθεί στο μάθημα αυτό στην εξεταστική περίοδο του Σεπτεμβρίου. Σε περίπτωση αποτυχίας για δεύτερη φορά το θέμα παραπέμπεται στη Σ.Ε., η οποία θα εισηγείται στη Γ.Σ.Ε.Σ. την οριστική διαγραφή του φοιτητή από το Π.Μ.Σ. ή την παρακολούθηση του ίδιου ή άλλου μαθήματος επιλογής. Επίσης, όποιος αποτύχει σε περισσότερα του ενός μαθήματα στις εξετάσεις του τέταρτου εξαμήνου διαγράφεται από το Π.Μ.Σ.

10. Κάθε μεταπτυχιακός φοιτητής έχει το δικαίωμα να ζητήσει άδεια αναστολής της παρακολούθησης των μαθημάτων. Η διάρκεια αναστολής δεν μπορεί να είναι περισσότερο από ένα (1) έτος και χορηγείται μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις.
11. Για τη λήψη του ΜΔΕ απαιτούνται εξήντα (60) πιστωτικές μονάδες (ECTS). Ο βαθμός του πτυχίου προκύπτει από το άθροισμα των γινομένων της βαθμολογίας σε κάθε μάθημα επί τον αντίστοιχο αριθμό ECTS συν το γινόμενο της βαθμολογίας της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας επί τον αντίστοιχο αριθμό ECTS, διαιρούμενου δια του αριθμού εξήντα (60).

12. Ένας μεταπτυχιακός φοιτητής θεωρείται κάτοχος του Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης αφού ολοκληρώσει πλήρως τις υποχρεώσεις του. Η καθομολόγηση για τους μεταπτυχιακούς φοιτητές και φοιτήτριες τελείται από τον Κοσμήτορα της Πολυτεχνικής Σχολής, παρουσία των Διευθυντών των Προγραμμάτων Μεταπτυχιακών Σπουδών και των Προέδρων των Τμημάτων.
13. Για τη μορφή του Παραρτήματος Διπλώματος, ισχύει η απόφαση του Πρυτανικού Συμβουλίου του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας της 224ης/17-10- 2008 συνεδρίασής του και οι διατάξεις της Υ.Α. Φ5/89656/Β3/13-8-2007.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

- Στο 1^ο εξάμηνο σπουδών, το πρόγραμμα εστιάζει στην θεωρητική εμβάθυνση στις διεπιστημονικές διαστάσεις της Αστικής Ανάπλασης, Αναγέννησης και Ανάπτυξης. Περιλαμβάνει τέσσερα (4) υποχρεωτικά μαθήματα θεωρίας που καλύπτουν τις χωρικές, οικονομικές, κοινωνικές και περιβαλλοντικές διαστάσεις της αστικής ανάπτυξης και αναγέννησης με πλαίσιο αναφοράς τις τάσεις και τις εξελίξεις διεθνώς και αντιστοιχούν συνολικά σε τριάντα (30) πιστωτικές μονάδες ECTS. Η εξέταση των υποχρεωτικών μαθημάτων θεωρίας περιλαμβάνει ατομική εργασία κειμένου (paper) και γραπτή δοκιμασία στο τέλος του εξαμήνου (βλ. Πίνακα μαθημάτων).
- Στο 2^ο εξάμηνο σπουδών, το πρόγραμμα εστιάζει στις εφαρμοσμένες έρευνες και μελέτες της Αστικής Ανάπλασης, Αναγέννησης και Ανάπτυξης. Περιλαμβάνει μαθήματα σε διαφορετικές θεματικές ενότητες καλύπτοντας σφαιρικά τις συνηθέστερες έρευνες και μελέτες Αστικής Ανάπλασης και Αναγέννησης. Συγκεκριμένα, περιλαμβάνει έως οκτώ (8) μαθήματα επιλογής, 3-ωρης διάρκειας διδασκαλίας εβδομαδιαίως. Ο αριθμός των προσφερόμενων μαθημάτων επιλογής συναρτάται με τον αριθμό των εγγεγραμμένων φοιτητών. Σε κάθε ακαδημαϊκό έτος, ανάλογα με τον αριθμό των εγγεγραμμένων φοιτητών, θα προσφέρονται τουλάχιστον πέντε (5) μαθήματα επιλογής. Από αυτά, οι φοιτητές καλούνται να επιλέξουν τέσσερα (4) μαθήματα ανάλογα με τον ατομικό προσανατολισμό τους. Τα τέσσερα (4) μαθήματα επιλογής αντιστοιχούν συνολικά σε δεκαέξι (16) πιστωτικές μονάδες ECTS. Η εξέταση των μαθημάτων επιλογής δεν περιλαμβάνει γραπτή δοκιμασία, αλλά στηρίζεται στην εκπόνηση εκτενούς ομαδικής εργασίας, την επίβλεψή της από τους διδάσκοντες σε τακτά διαστήματα, την παρουσίασή της και την προφορική εξέταση των φοιτητών στο τέλος του εξαμήνου (βλ. Πίνακα μαθημάτων).

Επίσης, περιλαμβάνει την εκπόνηση της Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας, η οποία στηρίζεται σε πρωτογενή και δευτερογενή έρευνα των φοιτητών με στοιχεία πρωτοτυπίας.

1 ^ο εξάμηνο: Θεωρητική εμβάθυνση στις διεπιστημονικές διαστάσεις της ‘Αστικής Ανάπλασης, Αναγέννησης και Ανάπτυξης’		2 ^ο εξάμηνο: Εφαρμοσμένες έρευνες & μελέτες Αστικής Ανάπλασης, Αναγέννησης και Ανάπτυξης			
Οκτώβριος– Ιανουάριος		Ιαν/ Φεβρ.	Φεβρουάριος –Μάιος	Ιούνιος	
Υποχρεωτικά μαθήματα		Εξετάσεις	Μαθήματα Επιλογής (υποχρεωτική επιλογή 4 από τουλάχιστον 5 κατ’ έτος προσφερόμενων μαθημάτων επιλογής)	Εξετάσεις	Εκπόνηση Διπλωματικής Εργασίας
1	Αστική Ανάπλαση- Ανάπτυξη και τα Νέα Αστικά Τοπία: Διεθνείς Προσεγγίσεις και Πρότυπα	Γραπτές εξετάσεις + ατομική εργασία κειμένου	Ανάπλαση και Αναγέννηση Ιστορικών Κέντρων	Παρουσίαση ομαδικής εργασίας και προφορικές εξετάσεις	Ερευνητική Εργασία με στοιχεία πρωτοτυπίας Η εκπόνησή της υποστηρίζεται από <u>καθοδήγηση και επίβλεψη των καθηγητών</u>
2	Αστική Ανάπλαση και Πολιτιστική Κληρονομιά	Γραπτές εξετάσεις + ατομική εργασία κειμένου	Ανάπλαση και Αναγέννηση Παλιών Βιομηχανικών Συγκροτημάτων και Περιοχών	Παρουσίαση ομαδικής εργασίας και προφορικές εξετάσεις	
3	Κοινωνικο-οικονομικές Διαστάσεις της Αστικής Ανάπλασης	Γραπτές εξετάσεις + ατομική εργασία κειμένου	Αστική Ανάπλαση και Αναγέννηση Αστικών Θαλασσίων Μετώπων και Λιμενικών Εγκαταστάσεων	Παρουσίαση ομαδικής εργασίας και προφορικές εξετάσεις	
4	Πράσινος Αστικός Σχεδιασμός και Ανασχεδιασμός	Γραπτές εξετάσεις + ατομική εργασία κειμένου	Τοπιακός Σχεδιασμός και Ανάπλαση Υποβαθμισμένων Αστικών Περιοχών	Παρουσίαση ομαδικής εργασίας και προφορικές εξετάσεις	
5			Αστική ανάπλαση και Αναγέννηση Οικονομικά και Δημογραφικά Συρρικνούμενων Περιοχών (shrinking cities)	Παρουσίαση ομαδικής εργασίας και προφορικές εξετάσεις	Τρεις (3) περίοδοι παράδοσης και παρουσίασης των Διπλωματικών Εργασιών: Σεπτέμβριος, Ιανουάριος και Ιούνιος
6			Δημιουργικές και Ευφυείς Πόλεις (creative and smart cities) και Δράσεις Αστικής Ανάπλασης	Παρουσίαση ομαδικής εργασίας και προφορικές εξετάσεις	
7			Ευέλικτες και Ανθεκτικές Πόλεις (resilient cities) και Δράσεις Αστικής Ανάπλασης	Παρουσίαση ομαδικής εργασίας και προφορικές εξετάσεις	
8			Ειδικές Τεχνικές Ανάλυσης Περιβαλλοντικών Αναπλάσεων Πυκνοδομημένων Αστικών Περιοχών	Παρουσίαση ομαδικής εργασίας και προφορικές εξετάσεις	
4 X 7,5 = 30 ECTS			4 X 4 = 16 ECTS		14 ECTS
Σύνολο 60 ECTS					

Με πρόταση της Γ.Σ.Ε.Σ. του Τμήματος και έγκριση της Συγκλήτου Ειδικής Σύνθεσης, μπορεί να γίνεται τροποποίηση του προγράμματος μαθημάτων και ανακατανομή μεταξύ των εξαμήνων, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις.

Άρθρο 9

Το σύστημα και οι μέθοδοι διδασκαλίας

Το προτεινόμενο πρόγραμμα θα ξεκινήσει με κλασσική διά ζώσης διδασκαλία. Όταν και εφόσον ο υπό έγκριση Κανονισμός του Π.Θ το επιτρέψει, το προτεινόμενο πρόγραμμα θα μετασχηματισθεί και θα στηρίζεται σε μικτό σύστημα διδασκαλίας δια ζώσης και μέσω τηλεδιάσκεψης, αξιοποιώντας τις νέες τεχνολογίες και τις σύγχρονες μεθόδους διδασκαλίας.

Άρθρο 10

Αξιολόγηση μαθημάτων

Η αξιολόγηση και η βαθμολόγηση σε κάθε μάθημα είναι αποκλειστική αρμοδιότητα του διδάσκοντα, γίνεται σε πλήρη ανεξαρτησία από τα άλλα μαθήματα και αποτελεί παράγωγο της αντικειμενικής εκτίμησης της απόδοσης του φοιτητή στο συγκεκριμένο μάθημα (εργασίες, εξετάσεις κλπ). Τα κριτήρια αξιολόγησης είναι σαφώς προσδιορισμένα και αναγράφονται στο ενημερωτικό έντυπο του κάθε μαθήματος (επισυνάπτεται στο παράρτημα).

Ο τελικός βαθμός κάθε μαθήματος προκύπτει από το σύνολο των επιδόσεων των φοιτητών σε συγκεκριμένους τομείς (π.χ. εργασίες, εξετάσεις) σύμφωνα με τις οδηγίες που παρέχει ο κάθε διδάσκων στην αρχή του εξαμήνου. Ο ελάχιστος αποδεκτός βαθμός μαθήματος είναι το πέντε (5), με άριστα το δέκα (10). Με απόφαση της Γ.Σ.Ε.Σ., ο ελάχιστος αποδεκτός βαθμός κατοχύρωσης του μαθήματος μπορεί να είναι μεγαλύτερος του πέντε (5).

Άρθρο 11

Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία

Η Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία (ΜΔΕργ.), στην οποία αποδίδεται ιδιαίτερη βαρύτητα, εκπονείται υπό την επίβλεψη ενός διδάσκοντα του Π.Μ.Σ. του Τμήματος. Η ΜΔΕ γράφεται στην ελληνική γλώσσα. Ο τρόπος συγγραφής της ΜΔΕργ. είναι συγκεκριμένος, σύμφωνα τις προδιαγραφές που έχουν εγκριθεί από τη Γ.Σ.Ε.Σ.

Η ΜΔΕργ. πρέπει να βρίσκεται θεματικά στο πεδίο που καλύπτει το συγκεκριμένο Π.Μ.Σ. και να αποδεικνύει προχωρημένες θεωρητικές γνώσεις και πρακτικές δεξιότητες, κριτική σκέψη, αναλυτικές, συνθετικές και ερευνητικές ικανότητες. Μπορεί να αναφέρεται σε θεωρητικά ή εφαρμοσμένα θέματα και να πραγματοποιείται σε συνεργασία με ιδιωτικό ή δημόσιο φορέα που έχει αρμοδιότητες σε συναφή αντικείμενα.

Για κάθε διπλωματική εργασία ορίζεται από τη Γ.Σ.Ε.Σ. του Τμήματος ένας καθηγητής ως επιβλέπων. Για την εξέταση της ΜΔΕργ. ορίζεται από τη Γ.Σ.Ε.Σ. του Τμήματος τριμελής επιτροπή, στην οποία συμμετέχουν ο επιβλέπων και άλλοι δύο (2) τουλάχιστον καθηγητές ή ερευνητές των βαθμίδων Α', Β' και Γ', οι οποίοι είναι κάτοχοι Διδακτορικού Διπλώματος. Τα μέλη της επιτροπής πρέπει να έχουν την ίδια ή συναφή επιστημονική ειδικότητα με το γνωστικό αντικείμενο του Π.Μ.Σ.

Για την έγκριση, απαιτείται η σύμφωνη γνώμη των δύο τρίτων (2/3) των μελών της Επιτροπής. Η ΜΔΕργ. βαθμολογείται από τέσσερα (4) έως δέκα (10), με ελάχιστο βαθμό επιτυχίας το πέντε (5). Σε περίπτωση απόρριψης της ΜΔΕργ. καθορίζεται από τη Σ.Ε. νέα ημερομηνία αξιολόγησης, τουλάχιστον τρεις (3) μήνες μετά την πρώτη κρίση. Σε περίπτωση δεύτερης απόρριψης ο υποψήφιος διαγράφεται από το Π.Μ.Σ.

Η εγκεκριμένη ΜΔΕργ., μετά το πέρας των ενδεχομένων διορθώσεων που προτείνει η επιτροπή, κατατίθεται τόσο στη Βιβλιοθήκη των Π.Μ.Σ. όσο και στην Κεντρική Βιβλιοθήκη του Π.Θ. σε δύο αντίτυπα, από ένα (1) βιβλιοδετημένο έντυπο και από ένα (1) αντίτυπο σε ηλεκτρονική μορφή (pdf). Με ευθύνη της Κεντρικής Βιβλιοθήκης του Π.Θ. δημιουργείται ηλεκτρονική βάση με τις Μεταπτυχιακές Διπλωματικές Εργασίες του Π.Θ., η οποία δημοσιεύεται στο ιδρυματικό αποθετήριο του Πανεπιστημίου.

Οι φοιτητές έχουν δικαίωμα να καταθέσουν για πρώτη φορά τη ΜΔΕργ. τους τον Σεπτέμβριο και αφού έχουν ολοκληρώσει επιτυχώς όλα τα μαθήματά τους. Η επιτυχής παρουσίαση της ΜΔΕργ. συνεπάγεται την απονομή του Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης.

Σε περίπτωση που η ΜΔΕργ. δεν ολοκληρωθεί εγκαίρως ή δε γίνει δεκτή από την εξεταστική επιτροπή, οι φοιτητές έχουν τη δυνατότητα να εγγραφούν στο χειμερινό εξάμηνο σπουδών αναλαμβάνοντας την υποχρέωση να καταθέσουν τη ΜΔΕργ. τον επόμενο Ιανουάριο. Η επιτυχής παρουσίαση της ΜΔΕργ. συνεπάγεται την απονομή του Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης.

Σε περίπτωση που η ΜΔΕργ. και πάλι δεν ολοκληρωθεί εγκαίρως ή δε γίνει δεκτή από την εξεταστική επιτροπή, οι φοιτητές έχουν τη δυνατότητα να εγγραφούν για τελευταία φορά στο εαρινό εξάμηνο σπουδών αναλαμβάνοντας την υποχρέωση να καταθέσουν τη ΜΔΕργ. τον Ιούνιο. Η επιτυχής παρουσίαση της ΜΔΕργ. συνεπάγεται την απονομή του Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης.

Σε κάθε άλλη περίπτωση ο φοιτητής διαγράφεται από το Π.Μ.Σ.

Άρθρο 12

Αριθμός εισακτέων

Ο μέγιστος αριθμός εισακτέων κατ' έτος σπουδών στο Π.Μ.Σ. ανέρχεται σε σαράντα (40) άτομα. Καθ' υπέρβαση του προβλεπόμενου αριθμού εισακτέων θα γίνονται δεκτοί στο Π.Μ.Σ., ανεξάρτητα από τα προβλεπόμενα κριτήρια, ένας (1) υπότροφος του ΙΚΥ που πέτυχε στο σχετικό διαγωνισμό μεταπτυχιακών σπουδών εσωτερικού για το γνωστικό αντικείμενο του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών, ένας (1) υπότροφος του προγράμματος υποτροφιών «Αλέξανδρος Σ. Ωνάσης» καθώς και ένας (1) αλλοδαπός υπότροφος του Ελληνικού Κράτους.

Οι λεπτομέρειες σχετικά με την εισαγωγή των φοιτητών εγκρίνονται από τη Γ.Σ.Ε.Σ.

Άρθρο 13

Υλικοτεχνική υποδομή

Για τη λειτουργία του Π.Μ.Σ. θα χρησιμοποιηθούν οι χώροι διδασκαλίας, τα εργαστήρια, η βιβλιοθήκη και ο εξοπλισμός και η διοικητική δομή του Τμήματος Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης. Ως χώροι διδασκαλίας μπορεί να χρησιμοποιηθούν χώροι στο Πολιτιστικό Κέντρο του Δήμου Λαρισαίων.

Άρθρο 14

Διάρκεια λειτουργίας

Το Π.Μ.Σ. «Αστική Ανάπλαση και Ανάπτυξη» θα λειτουργήσει μέχρι και το ακαδημαϊκό έτος 2022-2023, με την επιφύλαξη των διατάξεων της παρ. 11^α του άρθρου 80 του Ν.4009/2011 (ΦΕΚ 195, τ. Α΄) όπως τροποποιήθηκε και ισχύει.

Άρθρο 15

Οικονομικά. Διαχείριση εσόδων και εξόδων

Το προτεινόμενο πρόγραμμα προβλέπεται να είναι αυτοχρηματοδοτούμενο μέσω διδάκτρων και δεν θα επιβαρύνει τον οικονομικό προϋπολογισμό ούτε του Τμήματος Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης ούτε του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας.

Σύμφωνα με το άρθρο 8 του Ν.3685/ 2008 (ΦΕΚ 148 Α΄), το 65% του ετήσιου κόστους λειτουργίας που αφορά σε λειτουργικές δαπάνες του Π.Μ.Σ. και αναλύεται ενδεικτικά σε κατηγορίες δαπανών ως εξής:

ΕΙΔΟΣ ΔΑΠΑΝΗΣ	ΠΟΣΟ (σε €)
Αμοιβές αποζημιώσεις διδακτικού, τεχνικού και διοικητικού προσωπικού	40.000
Αναλώσιμα, εκπαιδευτικό υλικό, πρόσθετος εξοπλισμός (προμήθεια-ανανέωση-συντήρηση)	4.000
Μετακινήσεις	10.000
Γενικά έξοδα	6.000
ΣΥΝΟΛΟ	60.000

Το ανωτέρω κόστος θα καλύπτεται από δίδακτρα, χορηγίες, δωρεές, κ.α.

Τα ποσά των διδάκτρων του Π.Μ.Σ., τόσο στην περίπτωση της πλήρους φοίτησης όσο και σε αυτήν της μερικής φοίτησης, καθορίζονται σε ετήσια βάση από τη Γ.Σ.Ε.Σ. Τα δίδακτρα καταβάλλονται με την έναρξη του εξαμήνου και απαραίτητη προϋπόθεση για τη συμμετοχή των φοιτητών στις εξετάσεις και την παρουσίαση της Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας αποτελεί η οικονομική ενημερότητά τους. Σε περίπτωση διακοπής της φοίτησης, δεν επιστρέφεται το μέρος των διδάκτρων που έχει καταβληθεί.

Για το ακαδημαϊκό έτος 2016-2017, τα δίδακτρα του Π.Μ.Σ. ανέρχονται σε € 2.200 ετησίως στην περίπτωση της πλήρους φοίτησης και σε € 1.300 ετησίως στην περίπτωση της μερικής φοίτησης.

Επίσης, απαιτείται η καταβολή ποσού ύψους € 400 για την κατάθεση της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας, το οποίο επανακαταβάλλεται σε περίπτωση διπλής προσπάθειας.

Σε περίπτωση που απαιτηθούν ένα ή δύο (το πολύ) πρόσθετα εξάμηνα (πέραν των δύο για την πλήρη φοίτηση ή των τεσσάρων για τη μερική) για την ολοκλήρωση της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας, τα δίδακτρα για κάθε εξάμηνο είναι μειωμένα και ορίζονται σε € 100.

Η διαχείριση των οικονομικών του Π.Μ.Σ. θα γίνεται από τον Διευθυντή του. Ο Διευθυντής του Π.Μ.Σ. είναι αρμόδιος για τη σύνταξη του προϋπολογισμού και

απολογισμού του Προγράμματος, οι οποίοι ελέγχονται από την Επιτροπή Οικονομικής Διαχείρισης (Ε.Ο.Δ.) του Π.Μ.Σ. και υποβάλλονται στη Γ.Σ.Ε.Σ. για έγκριση μια φορά το χρόνο. Ο προϋπολογισμός καθώς και ο οικονομικός απολογισμός κάθε Π.Μ.Σ. μετά την έγκριση του από την Γ.Σ.Ε.Σ. υποβάλλεται για έγκριση στην Κοσμητεία της Πολυτεχνικής Σχολής. Η επιλεξιμότητα των δαπανών ελέγχεται από τον Ε.Λ.Κ.Ε. Σε περίπτωση διαφωνίας μεταξύ Ε.Λ.Κ.Ε. και Τμήματος, το θέμα θα επανέρχεται στην Κοσμητεία για έλεγχο.

Ο Διευθυντής του Π.Μ.Σ. έχει την ευθύνη παρακολούθησης και εκτέλεσης του προϋπολογισμού και της έκδοσης εντολών πληρωμής των σχετικών δαπανών.

Το Π.Μ.Σ. δύναται να διαθέσει το 10% (μέγιστο) των εσόδων του από το 65% που του αποδίδεται μέσω του Ε.Λ.Κ.Ε. για υποτροφίες μεταπτυχιακών φοιτητών με κριτήριο τις επιδόσεις τους, καθώς επίσης και για υποτροφίες επικουρικού έργου. Στον ετήσιο αναλυτικό απολογισμό του Π.Μ.Σ. στη Γ.Σ.Ε.Σ. και στη Σύγκλητο Ειδικής Σύνθεσης στο τέλος κάθε ακαδημαϊκού έτους θα πρέπει να κατατίθενται εκτός των άλλων, ονομαστικά οι υποτροφίες που δόθηκαν, καθώς και το ποσό ανά φοιτητή που διατέθηκε για το σκοπό αυτό.

Άρθρο 16

Διασφάλιση ποιότητας

Για το Π.Μ.Σ. ισχύουν όλες οι διατάξεις και οι διαδικασίες διασφάλισης ποιότητας, με βάση τις οδηγίες και τα κριτήρια της ΑΔΙΠ που ορίζονται από τις κείμενες διατάξεις.

Άρθρο 17

Ιστοσελίδα του Π.Μ.Σ.

Το Π.Μ.Σ. έχει υποχρεωτικά την ιστοσελίδα του στην ελληνική και προαιρετικά στην αγγλική γλώσσα. Η επίσημη ιστοσελίδα του Π.Μ.Σ. ενημερώνεται τακτικά και περιέχει όλες τις πληροφορίες και ανακοινώσεις του Προγράμματος και αποτελεί τον επίσημο χώρο ενημέρωσης των φοιτητών.

Άρθρο 18

Ιδιαίτερες Περιπτώσεις

Τυχόν ανακύπτοντα θέματα που δεν προβλέπονται στον παρόντα κανονισμό και ανάλογα με τη σοβαρότητά τους, θα επιλύονται με αποφάσεις της Γ.Σ.Ε.Σ.

A. Καθηγητές του ΤΜΧΠΠΑ που διδάσκουν στο Π.Μ.Σ.

1. Γοσποδίνη Αναστασία-Ασπασία, Καθηγήτρια
2. Μπεριάτος Ηλίας, Καθηγητής
3. Κοτζαμάνης Βύρων, Καθηγητής
4. Καλλιώρας Δημήτριος, Επίκουρος Καθηγητής
5. Τριανταφυλλόπουλος Νικόλαος, Επίκουρος Καθηγητής
6. Τσέλιος Βασίλειος, Επίκουρος Καθηγητής

B. Εντεταλμένοι Διδασκαλίας στο ΤΜΧΠΠΑ που διδάσκουν στο Π.Μ.Σ.

1. Βογιαζίδης Νικόλαος, εντεταλμένος διδασκαλίας
2. Γαλάνη Βιργινία, εντεταλμένη διδασκαλίας
3. Παπαγεωργίου Μαριλένα, εντεταλμένη διδασκαλίας

Γ. Καθηγητές του Τμήματος Αρχιτεκτόνων Π.Θ που διδάσκουν στο Π.Μ.Σ.

1. Τροβά Βασιλεία, Καθηγήτρια
2. Αδαμάκης Κωνσταντίνος, Αναπληρωτής Καθηγητής
3. Βυζοβίτη Σοφία, Επίκουρος Καθηγήτρια
4. Τσαγκρασούλης Αριστείδης, Επίκουρος Καθηγητής

Δ. Επισκέπτες Καθηγητές της Σχολής Αρχιτεκτόνων ΕΜΠ που διδάσκουν στο Π.Μ.Σ

1. Αυγερινού-Κολώνια Σοφία, Καθηγήτρια
2. Μωραΐτης Κωνσταντίνος, Καθηγητής
3. Μάρδα Νέλλη, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια
4. Παγώνης Αθανάσιος, Επίκουρος Καθηγητής
5. Χανιώτου Ελένη, Επίκουρος Καθηγήτρια

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΟ ΕΝΤΥΠΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

1. ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ
2. ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ
3. ΚΥΡΙΟΣ ΔΙΔΑΣΚΩΝ (Όνομα, e-mail)
4. ΑΛΛΟΙ ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ (Ονόματα, e-mails)
5. ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ ΜΕ ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΑ
6. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ
7. ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ (ECTS)
8. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Λέξεις-κλειδιά για αναζήτηση στο διαδίκτυο:

9. ΣΚΟΠΟΙ & ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (περιληπτικά)
10. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ-ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ
11. ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ
12. ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΑΚΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΔΙΔΑΚΤΕΑΣ ΥΛΗΣ –
ΩΡΕΣ/ΕΒΔΟΜΑΔΑ

A/A	Ημερομηνία	Εισηγητής	Θέμα
1			
2			
3			
4			
5			
6			
7			
8			
9			
10			
11			
12			
13			

13. ΤΡΟΠΟΣ ΚΑΙ ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ: Η αξιολόγηση των φοιτητών θα γίνει:

14. ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΕΙΣΗΓΗΣΕΩΝ

Διάλεξη 1 έως 13

Τίτλος	Περιεχόμενα	Λέξεις - κλειδιά
Βιβλιογραφία:		

ΠΕΡΙΓΡΑΦΜΑΤΑ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

1. ΑΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΛΑΣΗ – ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΤΑ ΝΕΑ ΑΣΤΙΚΑ ΤΟΠΙΑ: ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΤΥΠΑ

ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Υ1

ΚΥΡΙΑ ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ: Ασπασία Γοσποδίνη (gospod@prd.uth.gr)

Επισκέπτης καθηγητής: Κωνσταντίνος Μωραΐτης (mor@arsisarc.gr)

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Υποχρεωτικό κατ' επιλογήν μάθημα

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ (ECTS): 7,5

ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Πρώτον, απόκτηση ενός ολοκληρωμένου συνόλου γνώσεων αναφορικά με τα νέα είδη αστικών αναπλάσεων κατά τις τελευταίες δύο δεκαετίες. Δεύτερον, βελτίωση της κριτικής ικανότητας των φοιτητών στην διερεύνηση των βέλτιστων πολιτικών και πρακτικών αστικής ανάπλασης που μπορούν να εφαρμοσθούν κατά περίπτωση στην Ελλάδα και διεθνώς.

Λέξεις-κλειδιά για αναζήτηση στο διαδίκτυο: αστική ανάπλαση, αστικά τοπία, διεθνή πρότυπα και βέλτιστες πρακτικές.

ΣΚΟΠΟΙ & ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα στοχεύει πρώτον, να παρέχει στους φοιτητές ένα σφαιρικό σύνολο γνώσεων αναφορικά με τους νέα είδη αστικών αναπλάσεων κατά τις τελευταίες δύο δεκαετίες διεθνώς και στην Ελλάδα. Δεύτερον, στοχεύει να ασκήσει την κριτική ικανότητα των φοιτητών σχετικά με την αναγνώριση των βέλτιστων πρακτικών αστικής ανάπλασης διεθνώς και στην Ελλάδα.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ-ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Το μάθημα οργανώνεται σύμφωνα με την ακόλουθη θεματολογία:

A. Νέοι τύποι αστικών αναπλάσεων και τα αναδυόμενα αστικά τοπία που σχετίζονται με τη δημιουργία 'νέων επικέντρων' στην μεταβιομηχανική πόλη για την ενθάρρυνση της χωρικής συγκέντρωσης (clustering) μεταβιομηχανικών οικονομικών δραστηριοτήτων όπως, τα εξής:

- επιχειρηματικά επίκεντρα,
- πολιτιστικά επίκεντρα
- επίκεντρα δημοφιλούς ψυχαγωγίας
- παραλιακά επίκεντρα πολιτισμού και αναψυχής
- εξωαστικά επίκεντρα κατανάλωσης και ψυχαγωγίας

Β. Τύποι αστικών αναπλάσεων που στηρίζονται σε εξειδικευμένες στρατηγικές επιλογές όπως οι εξής:

- ευφυείς αναπλάσεις που συνδυάζουν τον πράσινο περιβαλλοντικό αστικό σχεδιασμό και νέες τεχνολογίες πληροφορικής (smart cities),
- αναπλάσεις για την αντιμετώπιση του φαινομένου της συρρίκνωσης πόλεων (shrinking cities).

Στο μάθημα αναλύονται τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά (χωρικά, οικονομικά, κοινωνικά, μορφολογικά) των νέων τύπων αστικών αναπλάσεων, και παρουσιάζονται σημαντικά παραδείγματα αστικών αναπλάσεων και βέλτιστες πρακτικές διεθνώς και στην Ελλάδα.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

Το μάθημα περιλαμβάνει θεωρία και εργασία. Για τους σκοπούς του μαθήματος γίνονται διαλέξεις από τους διδάσκοντες που παρουσιάζουν θεωρητικές προσεγγίσεις της αστικής ανάπτυξης, καθώς και προβολές με βίντεο που παρουσιάζουν υποδειγματικές περιπτώσεις. Στην εκπόνηση της εργασίας κειμένου, οι φοιτητές καλούνται να διερευνήσουν θέματα από τους εξής θεματολογικούς άξονες: (α) η αξιολόγηση των χωρικών μετασχηματισμών μιας αστικής περιοχής μέσω δράσεων αστικής ανάπτυξης, (β) η χωρική διερεύνηση των αναδυόμενων τοπίων σε μια πόλη ή αστική περιοχή μέσω δράσεων αστικής ανάπτυξης, (δ) οι οικονομικές και κοινωνικές παράμετροι της ανάπτυξης και αναγέννησης μιας αστικής περιοχής, (δ) η συγκριτική ανάλυση και αξιολόγηση υλοποιημένων παραδειγμάτων αστικών αναπλάσεων στην Ελλάδα και το εξωτερικό.

ΤΡΟΠΟΣ ΚΑΙ ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Η αξιολόγηση των φοιτητών θα γίνεται μέσω (α) βαθμολόγησης της ατομικής εργασίας κειμένου, (β) παρουσίασης της εργασίας-προφορικές εξετάσεις και (γ) γραπτών ή/και προφορικών εξετάσεων στο τέλος του εξαμήνου. Ειδικότερα, τα ποσοστά στην τελική αξιολόγηση είναι ως εξής: Γραπτές εξετάσεις 40%, ατομική εργασία 50%, παρουσίαση εργασίας-προφορικές εξετάσεις 10%

ΒΑΣΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Atkinson, R. (2000), 'Measuring Gentrification and Displacement in Greater London', Urban Studies, 37(1): 149–65.

Atkinson R., (2004), 'The Evidence On The Impact Of Gentrification: New Lessons for the Urban Renaissance?', European Journal of Housing Policy 4(1): 107–131.

Atkinson, R. and G. Bridge, (2004), The New Urban Colonialism: Gentrification in a Global Context, London: Routledge.

Aitchison, C. and Evans, T., (2003), 'The cultural industries and a model of sustainable regeneration: manufacturing 'pop' in the Rhondda Valleys of South Wales, *Managing Leisure* 8: 133–144.

Clark T. N., Lloyd R., Wong, K. K., Jain, P. (2002) Amenities Drive Urban Growth, *Journal of Urban Affairs*: 24(5):493-515.

Clarke, D. B. (1997), 'Consumption and the City, Modern and Postmodern, *International Journal of Urban and Regional Research* 21(2):218-237
Cooke P. y Luciana Lazzeretti E. (2008), *Creative Cities, Cultural Clusters and Local Economic Development*, Edward Elgar Publishing: Cheltenham (UK).

Evans, G. (1998), 'Urban leisure: Edge City and the new pleasure periphery', in Collins, M. and Cooper, I. (eds.), *Leisure management-issues and applications*, Wallingford: CAB international

Evans, G. (2001), *Cultural Planning: an urban renaissance?* London: Routledge.

Evans G. (2003) 'Hard-Branding the Cultural City – From Prado to Prada', *Journal of Urban and Regional Research* 27(2): 417-440

Foot, J. (2000), 'The urban periphery, myth and reality. Milan 1950-2000', *City* 4(1): 7-26.

Gospodini, A. (2006), 'Portraying, Classifying and Understanding the emerging landscapes in the Post-industrial city', in *Cities* 23(5): 311-331.

Γοσποδίνη Α. (2006) 'Περιγράφοντας, Ταξινομώντας και Ερμηνεύοντας τα Νέα Τοπία της Μεταβιομηχανικής Πόλης', στο Γοσποδίνη και Μπεριάτος (επιμ.), *ΤΑ ΝΕΑ ΑΣΤΙΚΑ ΤΟΠΙΑ και η ελληνική πόλη*, Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική: 27-50.

Gospodini, A. (2009) 'The Landscapes of Cultural and Leisure Economies in Greek Cities' in A. Gospodini (ed), *The post-industrial city: New Economies, Spatial Transformations and New landscapes, a theme-issue, Aeichoros – papers on planning & development*, Volos: Greece, May 2009: 10-28.

Gospodini, A. (2001), 'URBAN WATERFRONT REDEVELOPMENT IN GREEK CITIES; A framework for redesigning space', in *Cities*, 18(5): 285-296.

Gospodini, A. (2009) 'Introduction: The Post-Industrial City: New Economies, Spatial Transformations & New Landscapes' in A. Gospodini (ed), *The post-industrial city: New Economies, Spatial Transformations and New landscapes, a theme-issue, Aeichoros – papers on planning & development*, Volos: Greece, May 2009: 6-9.

Gospodini, A. (2009) 'Urban Design', in R. Hutchison, (ed) *Encyclopedia of Urban Studies*, Sage Publications: ISBN: 1412914329 | 1080 pages

Γοσποδίνη, Α. (2009), 'Αστικός Σχεδιασμός. Προκλήσεις και Νέοι Ορίζοντες', στο 25 *Κείμενα για το Σχεδιασμό, τις Πόλεις και την Ανάπτυξη*, συλλογικός τόμος για τα 20 χρόνια λειτουργίας του Τμήματος Μηχ. Χωροταξίας, Πολεοδομίας & Περιφ. Ανάπτυξης, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, σσ.215-240.

Gospodini, A. (2002), "European cities in competition and the new uses of urban design", in *Journal of Urban Design*, 7(1): 59-74.

Gospodini, A. (2004), "Urban Space Morphology and Place Identity in European Cities; Built Heritage and Innovative Design" in *Journal of Urban Design* 9(2): 225-248.

Gospodini, A. (2001), 'URBAN DESIGN, URBAN SPACE MORPHOLOGY, URBAN TOURISM; An emerging new paradigm concerning their relationship', in *European Planning Studies*, 9(7): 925-935.

Beriatos E., Gospodini, A. (2004) "Glocalizing Urban Landscapes - Athens and the 2004 Olympics", in *Cities* 21(3): 187-202.

Γοσποδίνη Α και Μπεριάτος Η. (2006) 'Τα αναδυόμενα 'διεθνο-τοπικο-ποιημένα' αστικά τοπία: Η περίπτωση της Αθήνας 2004', στο Γοσποδίνη και Μπεριάτος (επιμ.), *ΤΑ ΝΕΑ ΑΣΤΙΚΑ ΤΟΠΙΑ και η ελληνική πόλη*, Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική: 168-180 .

Gospodini, A., (2009), 'Post-industrial trajectories of Mediterranean European cities. The case of post-Olympics Athens', an invited paper to the special theme-issue *Trajectories of the New Economy: An International Investigation of Inner City Regeneration and Dislocation*, guest-edited by Prof. Th. A. Hutton, University of British Columbia, in *Urban Studies* 46(5&6): 1157-1186, May 2009.

Γοσποδίνη, Α., (2008), 'Μεταβιομηχανικές Οικονομίες και Χωρικοί Μετασχηματισμοί των πόλεων: Αναλύοντας τη μετα-Ολυμπιακή Αθήνα', στο Α. Γοσποδίνη (επιμ.), *Διάλογοι για το Σχεδιασμό του Χώρου και την Ανάπτυξη*, Αθήνα Εκδόσεις Κριτική, σσ. 35-102

Gospodini, A. (2005), 'Urban Development, Redevelopment and Regeneration encouraged by Transport Infrastructure Projects: The case study of 12 European cities', in *European Planning Studies* 13(7): 1083-1111.

Gospodini, A. (2013), 'ECONOMIC CRISIS & SHRINKING CITIES. Searching a path for addressing shrinkage in Greek cities' in A. Gospodini, M. Roberts (eds) 'Urban Design in the age of recession', Special issue in *Journal of Urban Design*, London: Taylor & Francis [forthcoming].

Gospodini A. (2007), "The Landscapes of Cultural and Leisure Economies in Greek Cities", in A. Gospodini (eds), *The post-industrial city: New Economies, Spatial Transformations and New landscapes*, a theme-issue, στο *Αειχώρος*, Vol.6 (1), p.p. 10 - 29.

Hutton, Th. A. (2000), 'Reconstructed Production Landscapes in the Postmodern City: Applied Design and Creative Services in the Metropolitan Core', *Urban Geography*, 21(4): 285-317.

Hutton, Th.A. (2004a), 'The new Economy of the Inner City', *Cities*, 21(2): 89-108.

Hutton, Th. A. (2004b), 'Post-industrialism, Post-modernism and the Reproduction of Vancouver's Central Area: Retheorising the 21st-century City', *Urban Studies* 41(10): 1953-1982.

Hutton, Th., A. (2005), 'Trajectories of the New Economy: An International Investigation of Inner City Regeneration and Dislocation', [proposed theme issue: *Urban Studies*].

Hutton, Th. A. (forthcoming), 'Spatiality, Built Form, and Creative Industry Formation in the Inner City', *Environment and Planning A*, [special theme issue on 'Geographies of Creativity'].

Leontidou, L., Afouxenidis, A., Kourliouros, E., and Marmaras, E., (2007), 'Infrastructure related Urban Sprawl: Mega Events and Hybrid Peri-Urban Landscapes in southern Europe', in C. Couch, L. Leontidou, L. & G. Petschel-Held, (eds) 2007. *Urban Sprawl in Europe: Landscapes, Land-use change and Policy*. Blackwell, Oxford: 71-98.

Mommaas, H., (2004), 'Cultural Clusters and the Post-industrial City: Towards the Remapping of Urban Cultural Policy', *Urban Studies* 41(3): 507-532.

Scott, A. J. (1997) 'The Cultural Economy of Cities', *International Journal of Urban and Regional Research* 21(2): 323-339

Scott, A. (2000), *The cultural economy of cities*. London: Sage.

Shaw, S, Bagwell, S., Karmowska, J. (2004), 'Ethnoscapas as Spectacle: Reimaging Multicultural Districts as New Destinations for Leisure and Tourism Consumption', *Urban Studies*, 41(10): 1983-2000.

Swyngedouw, E, Moulaert, F. and Rodriguez, A. (2000), 'Neoliberal Urbanization in Europe: Large-Scale Urban Development Projects and the New Urban policy', *Antipode* 34(3): 542-577.

Zukin, S. (1991), *Landscapes of Power: From Detroit to Disney World*, Berkeley CA: University of California Press.

Zukin, S. (1995) *The Cultures of Cities* Cambridge Mass: Blackwell Publishers Ltd.

2. ΑΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ

ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Υ2

ΚΥΡΙΟΙ ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ: Ηλίας Μπεριάτος, (beriatos@otenet.gr),

Μαριλένα Παπαγεωργίου (mpapageorgiou95@hotmail.com)

Επισκέπτρια καθηγήτρια: Σοφία Αυγερινού-Κολώνια (skolonia@arch.ntua.gr)

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Υποχρεωτικό κατ' επιλογήν μάθημα

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ (ECTS): 7

ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές/τριες θα κατέχουν βασικές γνώσεις σε θεσμικά ζητήματα σχετικά με την προστασία, διαχείριση, διάσωση, διαφύλαξη και ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς στον αστικό και οικιστικό χώρο. Επίσης, θα έχουν αποκτήσει δεξιότητες και ικανότητες να ερμηνεύουν στοιχεία, να αξιολογούν καθώς και να διαμορφώνουν κρίσεις και προτάσεις για θέματα προστασίας και ανάδειξης της πολιτιστικής κληρονομιάς μέσα από μια

χωρική προσέγγιση (δηλαδή θέματα σχετικά με την δομή και οργάνωση του αστικού χώρου).

Λέξεις-κλειδιά για αναζήτηση στο διαδίκτυο: πολιτιστική κληρονομιά, διαχείριση, ανάδειξη, αστική ανάπλαση, ταυτότητα του τόπου

ΣΚΟΠΟΙ & ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Στόχος είναι να αποκτήσουν οι φοιτητές/τριες, (μέσα από την αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών) τις βασικές γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες καταλλήλου επιπέδου σε θεσμικά ζητήματα σχετικά με την προστασία, διαχείριση, διάσωση, διαφύλαξη και ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς στον αστικό και οικιστικό χώρο. Επίσης στόχος είναι να αποκτήσουν οι φοιτητές/τριες, την ικανότητα να ερμηνεύουν στοιχεία, να αξιολογούν καθώς και να διαμορφώνουν κρίσεις και προτάσεις για θέματα προστασίας και ανάδειξης της πολιτιστικής κληρονομιάς μέσα από μια χωρική προσέγγιση (δηλαδή θέματα σχετικά με την δομή και οργάνωση του αστικού χώρου).

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ-ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Το μάθημα οργανώνεται σύμφωνα με την ακόλουθη θεματολογία:

- Η έννοια του πολιτισμού και της πολιτιστικής κληρονομιάς
- Ο ρόλος της πολιτιστικής κληρονομιάς στην τοπική ανάπτυξη
- Ο πολιτισμός ως μέρος της ταυτότητας των πόλεων (place identity και branding πόλεων)
- Θεσμικά ντοκουμέντα και φορείς για την προστασία και διαχείριση της πολιτιστικής κληρονομιάς – Χάρτες και Διεθνείς Συμβάσεις
- Η Σύμβαση της UNESCO για τα Μνημεία παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς
- Ο αστικός σχεδιασμός ως εργαλείο για την προστασία και διαχείριση και προστασία των αρχαιολογικών χώρων και μνημείων των πόλεων
- Ιστορικές πόλεις (λουτροπόλεις κλπ) και παραδοσιακοί οικισμοί – ιστορικά κέντρα πόλεων
- Αστικό τοπίο και κτισμένη κληρονομιά
- Αστικός πολιτιστικός τουρισμός – Πολιτιστικές διαδρομές και υποδομές στις πόλεις

ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

Το μάθημα περιλαμβάνει θεωρία και εργασία. Για τους σκοπούς του μαθήματος γίνονται και προβολές με βίντεο που παρουσιάζουν υποδειγματικές περιπτώσεις υλοποίησης προγραμμάτων και έργων προστασίας και αποκατάστασης της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς στην Ελλάδα και το εξωτερικό.

ΤΡΟΠΟΣ ΚΑΙ ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Η αξιολόγηση των φοιτητών θα γίνει με (α) ενδιάμεσα τεστ προόδου, (β) ατομική εργασία και στο τέλος του εξαμήνου με (γ) γραπτές ή/και προφορικές εξετάσεις.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Αυγερινού-Κολώνια Σ. (2004), "Η πολιτική προστασίας για την αστική κληρονομιά στην Ελλάδα. Ένα επίκαιρο ζήτημα, Πόλη και Χώρος από τον 20ο αιώνα στον 21ο αιώνα", *Τιμητικός Τόμος για τον καθηγητή Αθανάσιο Ι.Αραβαντινό*, Εκδόσεις Μέμφις Α.Ε., Αθήνα, σελ. 53-63.

Αυγερινού-Κολώνια Σ. (2003), 'Αστικός Τουρισμός και ανάπλαση ιστορικών κέντρων', στο *Γεωγραφίες* τεύχος 4, σς.117-122.

Αυγερινού-Κολώνια Σ. (2000), 'Ο ρόλος του τουρισμού στη διατήρηση και ανάπτυξη των ιστορικών πόλεων', στο συλλογικό έργο *Βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη*, Εξάντας, Αθήνα.

Γοσποδίνη Α., Μπεριάτος Η., Ράσκου Ε. (2007), "Διαχείριση αρχιτεκτονικής κληρονομιάς: Η διαχρονική εξέλιξη των πολιτικών στην Ευρώπη και οι νέες προκλήσεις για την Ελλάδα", στο *Αειχώρος*, 6 (1), σελ, 146 – 173.

Δέφνερ Α. (1999), 'Πολιτιστικός τουρισμός και δραστηριότητες ελεύθερου χρόνου: η επίδραση στις λειτουργίες των πόλεων', στο Οικονόμου Δ. και Πετράκος Γ. (επ), *Η ανάπτυξη των ελληνικών πόλεων: διεπιστημονικές προσεγγίσεις αστικής ανάλυσης και πολιτικής*, Αθήνα-Βόλος: Gutenberg/ Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Θεσσαλίας, σελ. 113-152

Ίδρυμα Κεφαλονιάς και Ιθάκης, ICOMOS και Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας (2004), *Διεθνή Κείμενα για τον Τουρισμό και τον Πολιτισμό*.

Καρύμπαλη-Τσιπτσίου Γ. (2004), *Τα μνημεία και η κατοικία τους κατά το Ν. 3028/2002*, Εκδόσεις Σάκκουλα: Αθήνα – Θεσσαλονίκη.

Κόνσολα Ντ. (2006), *Πολιτιστική Ανάπτυξη και Πολιτική*, Εκδόσεις Παπαζήση: Αθήνα

Μπεριάτος Η. και Γοσποδίνη Α. (2005), "Η κυριαρχία της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς και του καινοτόμου σχεδιασμού στα αναδυόμενα διεθνοτοπικοποιημένα αστικά τοπία: Η περίπτωση της Αθήνας 2004", στο *Αειχώρος*, Vol.2 (2), p.p. 72 - 97.

Μπεριάτος Η. (2002), "Νέες προσεγγίσεις στο σχεδιασμό και την πολιτική προστασίας της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς", Τόπος: Επιθεώρηση Χωρικής Ανάπτυξης, Σχεδιασμού και Περιβάλλοντος, τεύχος 18.

Παπαγεωργίου Μ. και Ποζουκίδου Γ. (2014), "Οι παραδοσιακοί οικισμοί της Ελλάδας: Ζητήματα Χωροταξίας και Προστασίας", στο *Γεωγραφίες*, Τεύχος 24, σελ. 107 - 124.

Παπαγεωργίου Μ. (2014), "Ανάδειξη και αξιοποίηση του αρχαιολογικού πλούτου της Θεσσαλονίκης: οι παράπλευρες ωφέλειες της κατασκευής του Μετρό", *Πρακτικά 12^{ου} Συνεδρίου ERSΑ GR Αστική και Περιφερειακή Ανάπτυξη*, διοργάνωση ERSΑ GR 28-29 Ιουνίου 2014, Αθήνα: Πάντειο Πανεπιστήμιο

Παπαγεωργίου Μ. και Γκαντούνα Ε. (2012), “Πολιτιστικός τουρισμός και πολιτιστικές διαδρομές: Κατευθύνσεις σχεδιασμού μέσα από την εξέταση του Δήμου Ελασσόνας”, *Πρακτικά 3ου Πανελλήνιου Συνεδρίου Πολεοδομίας, Χωροταξίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης*, Βόλος 27-30 Σεπτεμβρίου 2012, Βόλος: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Θεσσαλίας (ISBN: 978-960-9439-13-8) & Εκδόσεις Γράφημα (ISBN: 978-960-6865-52-7) σελ. 184-190.

Παπαγεωργίου Μ., Λαϊνάς Ι. και Νικολακοπούλου Χ. (2010), “Η χωροταξία της μνημειακής πολιτιστικής κληρονομιάς: κατευθύνσεις σχεδιασμού σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο”, στο Μπεριάτος Η. και Παπαγεωργίου Μ. (επ.), *Χωροταξία – Πολεοδομία – Περιβάλλον στον 21^ο αιώνα: Ελλάδα – Μεσόγειος*, Βόλος: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Θεσσαλίας, σελ. 619 – 634.

Παυλογεωργάτος Γ. (2003), *Διατήρηση της υλικής πολιτιστικής κληρονομιάς*, Επίκεντρο: Αθήνα.

Τροβά, Ε. (2003) *Το πολιτιστικό περιβάλλον κατά το σύνταγμα*, Αθήνα: Σάκκουλας.

Χριστοφιλόπουλος Γ. (2002), *Πολιτιστικό περιβάλλον - χωρικός σχεδιασμός και βιώσιμη ανάπτυξη: διαμόρφωση πολιτιστικού (ανθρωπογενούς) περιβάλλοντος μέσω χωροταξικού και πολεοδομικού σχεδιασμού: η πόλη του 21ου αιώνα*, Αθήνα: Π. Ν. Σάκκουλας.

Anholt, S (2007) 'Competitive Identity: A new model for the brand management of nations, cities and regions', *Policy & Practice: A Development Education Review*, Vol. 4, Spring, pp. 3-13.

Beriatos E. and Papageorgiou M. (2011), “Towards a sustainable management of cultural heritage in Greek cities and Regions: The role of spatial planning”, paper in the 47th ISOCARP Congress *Liveable cities – Urbanizing World: Meeting the Challenge*, organized by ISOCARP and the People’s Government of Wuhan Municipality (UPSC), Wuhan (China), 24-28 October 2011. (Congress CD-ROM Proceedings: Liveable cities – Urbanizing World: Meeting the Challenge ISBN: 978-94-90354-12-1).

Cooke P. y Luciana Lazzeretti E. (2008), *Creative Cities, Cultural Clusters and Local Economic Development*, Edward Elgar Publishing: Cheltenham (UK)

Gospodini A. (2007), “The Landscapes of Cultural and Leisure Economies in Greek Cities”, in A. Gospodini (eds), *The post-industrial city: New Economies, Spatial Transformations and New landscapes*, a theme-issue, στο *Αειχώρος*, Vol.6 (1), p.p. 10 - 29.

Graeme Evans (2001), *Cultural Planning: an urban renaissance?*, Routledge: London

Papageorgiou M. (2015), “Spatial planning for the protection of monumental heritage in Greece: evaluating the case of the UNESCO sites”, *Proceedings of International Congress Changing cities II: spatial, morphological, formal and socio-economic dimensions*, organized by the Department of Planning and Regional Development (University of Thessaly), June 22-26, 2013, Porto Heli, Greece. (pending).

Papageorgiou M. (2014), “Networking underground archaeological sites: The case of the Athens Metro”, in ISOCARP - ITACUS (eds), *Planning for underground spaces*, (pending).

Richards Greg and Palmer Robert (2010), *Eventful Cities: Cultural Management and Urban Revitalization*, St. Louis: Butterworth-Heinemann.

Richards Greg (2007), "Cultural tourism: between authenticity and globalization", in G. Richards (ed), *Cultural tourism: global and local perspectives*, The Haworth Hospitality Press: NY.

Richards Greg (2001), *Cultural attractions and European Tourism*, CABI: Wallingford

Russo, Antonio P., and Jan Van Der Borg (2002). "Planning considerations for cultural tourism: a case study of four European cities", *Tourism management* 23.6: p.p. 631-637.

UNESCO (1972), *World heritage Convention*, UNESCO: Paris.

Θεσμικά Κείμενα

ΦΕΚ 297/Α/29-12-1980 (Ν.1103/1980), κύρωση της διεθνούς σύμβασης της UNESCO (1970) για την παρεμπόδιση της παράνομης διακίνησης πολιτιστικών αγαθών.

ΦΕΚ 25/Α/4-3-1993 (Ν.2121/1993), Πνευματική Ιδιοκτησία, συγγενικά δικαιώματα και πολιτιστικά θέματα.

ΦΕΚ 140/Α/13-6-2000 (Ν.2831/2000), Τροποποίηση του Ν.1577/1985 "Γενικός Οικοδομικός Κανονισμός" και άλλες πολεοδομικές διατάξεις.

ΦΕΚ 153/Α/28-6-2002 (Ν.3028/2002), Για την προστασία των Αρχαιοτήτων και εν γένει της Πολιτιστικής Κληρονομιάς.

ΦΕΚ 144/Α/23-6-2005 (Ν.3348/2005), Κύρωση της Σύμβασης Unidroit για τα κλαπέντα ή παρανόμως εξαχθέντα πολιτιστικά αγαθά.

ΦΕΚ 16/Α/26-1-2007 (Ν.3525/2007), Πολιτιστική Χορηγία.

Διαδικτυακοί τόποι

<http://www.icomos.org> (International Council on Monuments and Sites)

<http://www.ovpm.org> (Organisation des villes du patrimoine mondial)

<http://www.wmf.org> (World Monuments Fund)

<http://www.unesco-hellas.gr> (Ελληνική Εθνική Επιτροπή UNESCO)

<http://www.yppro.gr> (Υπουργείο Πολιτισμού και Τουρισμού)

<http://listedmonuments.culture.gr> (Διαρκής κατάλογος μνημείων ΥΠΠΟΤ)

<http://www.ypeka.gr> (Υπουργείο Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής)

<http://odysseus.culture.gr> (ΥΠΠΟΤ – ΟΔΥΣΣΕΥΣ)

<http://estia.minenv.gr> (ΥΠΕΚΑ –Διεύθυνση Πολεοδομικού Σχεδιασμού – Τμήμα Παραδοσιακών Οικισμών)

<http://www.nomosphysis.org> (Νόμος και Φύση)

<http://itia.ntua.gr/filotis> (Εθνικό Μετσόβειο Πολυτεχνείο – Βάση Δεδομένων Φιλότης).

3. ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ-ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΛΑΣΗΣ

ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Υ3

ΚΥΡΙΟΙ ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ: Νικόλαος Τριανταφυλλόπουλος (ntriant@uth.gr),

Δημήτριος Καλλιώρας (dkallior@prd.uth.gr),

Νικόλαος Βογιαζίδης (nbog@uth.gr),

Βασίλειος Τσέλιος (vtselios@prd.uth.gr),

Βύρων Κοτζαμάνης (bkotz@uth.gr)

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Υποχρεωτικό κατ' επιλογήν μάθημα

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ (ECTS): 7,5

ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Πρώτον, απόκτηση ενός ολοκληρωμένου συνόλου γνώσεων αναφορικά με τα εξής: (α) τις θετικές ή/και αρνητικές επιπτώσεις των αστικών αναπλάσεων στην τοπική κοινωνία και στην τοπική οικονομία, (β) πολεοδομικούς μηχανισμούς και οικονομικά εργαλεία που υπάρχουν στο θεσμικό πλαίσιο στην Ελλάδα ή/και εκπορεύονται από πολιτικές και προγράμματα της Ε.Ε., και διευκολύνουν την εφαρμογή σχεδίων αστικής ανάπτυξης και αναγέννησης. Δεύτερον, βελτίωση της κριτικής ικανότητας των φοιτητών στην διερεύνηση των βέλτιστων πολιτικών και πρακτικών αστικής ανάπτυξης στην Ελλάδα.

Λέξεις-κλειδιά για αναζήτηση στο διαδίκτυο: αστική ανάπτυξη, κοινωνικές επιπτώσεις, οικονομικά αποτελέσματα, πολεοδομικοί μηχανισμοί, οικονομικά εργαλεία, θεσμικό πλαίσιο στην Ελλάδα, πολιτικές και προγράμματα της Ε.Ε. διεθνή πρότυπα και βέλτιστες πρακτικές.

ΣΚΟΠΟΙ & ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα στοχεύει πρώτον, να παρέχει στους φοιτητές ένα σφαιρικό σύνολο γνώσεων αναφορικά με τις θετικές ή/και αρνητικές επιπτώσεις των αστικών αναπλάσεων στην τοπική κοινωνία και στην τοπική οικονομία διεθνώς και στην Ελλάδα. Δεύτερον, στοχεύει να ασκήσει την κριτική ικανότητα των φοιτητών σχετικά με την αναγνώριση των βέλτιστων πρακτικών αστικής ανάπτυξης διεθνώς και στην Ελλάδα.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ-ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Οι αστικές αναπλάσεις αποτελούν ταυτόχρονα αποτέλεσμα κοινωνικο-οικονομικών διεργασιών και επικαθοριστικό παράγοντα στον υφιστάμενο κοινωνικό-οικονομικό καμβά της περιοχής επίδρασής τους. Το μάθημα εξετάζει τους ex ante όρους εμφάνισης, σχεδιασμού και ανάπτυξης των αστικών αναπλάσεων, τις συνοδευτικές κοινωνικές και οικονομικές εξελίξεις στην πορεία υλοποίησής τους, καθώς και τις ex post επιπτώσεις τους στα κοινωνικά και οικονομικά μεγέθη και χαρακτηριστικά των

περιοχών αναφοράς τους. Η μελέτη περιπτώσεων αστικών αναπλάσεων θα αναδείξει τόσο τις σχέσεις ανάμεσα στα μορφολογικά χαρακτηριστικά τους και τις επικρατούσες κοινωνικο-οικονομικές συνθήκες ανάπτυξής τους, όσο και αυτές ανάμεσα στις αλλαγές στον κοινωνικο-οικονομικό χώρο και τις διαφορετικές μορφές αναπλάσεων που τις επιφέρουν. Το μάθημα οργανώνεται σύμφωνα με την ακόλουθη θεματολογία:

A. Θετικές ή/και αρνητικές επιπτώσεις της αστικής ανάπτυξης στην τοπική κοινωνία:

- χωρική ενσωμάτωση/ χωρικός αποκλεισμός (social inclusion/exclusion),
- εκτόπιση κατοίκων και επιχειρήσεων (dislocation)
- 'ταυτότητα του τόπου' (place identity) και αλλαγές στην κοινωνική φυσιογνωμία της περιοχής
- αλλαγές στη δημογραφική σύνθεση της περιοχής

B. Θετικές ή/και αρνητικές επιπτώσεις της αστικής ανάπτυξης στην τοπική οικονομία:

- νέες θέσεις εργασίας και απασχολησιμότητα των κατοίκων της περιοχής
- προσέλκυση νέων επιχειρήσεων και επενδύσεων στην περιοχή
- αύξηση τιμών ακινήτων και αναγκαστική μετεγκατάσταση παλαιών κατοίκων και επιχειρήσεων
- Ανισότητες και αστική ανάπτυξη
- Οικονομίες αστικοποίησης και αστική ανάπτυξη

Γ. Πολεοδομικοί μηχανισμοί και οικονομικά εργαλεία για την εφαρμογή σχεδίων αστικής ανάπτυξης:

- Πολεοδομικοί μηχανισμοί και οικονομικά εργαλεία του θεσμικού πλαισίου στην Ελλάδα
- Πολεοδομικοί μηχανισμοί και οικονομικά εργαλεία που εκπορεύονται από πολιτικές και προγράμματα της Ε.Ε., (π.χ. πρόγραμμα Jeremy και Jessica).

Στο μάθημα δίδεται έμφαση στις ελληνικές πόλεις. Αναλύονται τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους (χωρικά, οικονομικά, κοινωνικά, μορφολογικά) και οι προοπτικές τους να αναβαθμίσουν την ποιότητα του αστικού χώρου και την ανταγωνιστικότητά τους μέσω αστικών αναπλάσεων.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

Το μάθημα περιλαμβάνει θεωρία και εργασία. Για τους σκοπούς του μαθήματος γίνονται διαλέξεις από τους διδάσκοντες που παρουσιάζουν θεωρητικές προσεγγίσεις των κοινωνικο-οικονομικών επιπτώσεων της αστικής ανάπτυξης, καθώς και προβολές με βίντεο που παρουσιάζουν υποδειγματικές περιπτώσεις. Στην εκπόνηση της εργασίας κειμένου, οι φοιτητές καλούνται να διερευνήσουν θέματα από τους εξής θεματολογικούς άξονες:

(α) Αξιολόγηση των χωρικών μετασχηματισμών και των κοινωνικο-οικονομικών επιπτώσεων υλοποιημένων προγραμμάτων αστικής ανάπλασης σε μια αστική περιοχή ή σε μια ελληνική πόλη.

(β) Συγκριτική ανάλυση δύο υλοποιημένων παραδειγμάτων αστικής ανάπλασης (σε ελληνική πόλη και σε Ευρωπαϊκή πόλη) ως προς τις κοινωνικές επιπτώσεις, τα οικονομικά αποτελέσματα, τους πολεοδομικούς μηχανισμούς και τα οικονομικά κίνητρα που υιοθετήθηκαν.

ΤΡΟΠΟΣ ΚΑΙ ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Η αξιολόγηση των φοιτητών θα γίνεται μέσω (α) βαθμολόγησης της ατομικής εργασίας κειμένου, (β) παρουσίασης της εργασίας-προφορικές εξετάσεις και (γ) γραπτών ή/και προφορικών εξετάσεων στο τέλος του εξαμήνου. Ειδικότερα, τα ποσοστά στην τελική αξιολόγηση είναι ως εξής: Γραπτές εξετάσεις 40%, ατομική εργασία 50%, παρουσίαση εργασίας-προφορικές εξετάσεις 10%.

ΒΑΣΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Arthurson, K. (2012) *Social Mix and the City: Challenging the Mixed Communities Consensus in Housing and Urban Planning Policies*, Csiro Publishing.

Atkinson, R. (2000), 'Measuring Gentrification and Displacement in Greater London', *Urban Studies*, 37(1): 149–65.

Atkinson R., (2004), 'The Evidence On The Impact Of Gentrification: New Lessons for the Urban Renaissance?', *European Journal of Housing Policy* 4(1): 107–131.

Atkinson, R. and G. Bridge, (2004), *The New Urban Colonialism: Gentrification in a Global Context*, London: Routledge.

Aitchison, C. and Evans, T., (2003), 'The cultural industries and a model of sustainable regeneration: manufacturing 'pop' in the Rhondda Valleys of South Wales, *Managing Leisure* 8: 133–144.

BUFFEL, T., PHILLIPSON, C., and SCHARF, T., (2012), 'Experiences of neighbourhood exclusion and inclusion among older people living in deprived inner-city areas in Belgium and England', *Ageing and Society* 33 Special Issue 01, pp 89-109.

Clark T. N., Lloyd R., Wong, K. K., Jain, P. (2002) Amenities Drive Urban Growth, *Journal of Urban Affairs*: 24(5):493-515.

Colantonio, A. Dixon, T. (2011) *Urban Regeneration and Social Sustainability: Best Practice from European Cities*, John Wiley & Sons.

Couch, C., Fraser, C., Percy, S. (2008), *Urban Regeneration in Europe*. John Wiley & Sons.

Evans, G. (2001), *Cultural Planning: an urban renaissance?* London: Routledge.

Evans G. (2003) 'Hard-Branding the Cultural City – From Prado to Prada', *Journal of Urban and Regional Research* 27(2): 417-440

Dempsey, N., Bramley, G., Power, S. and Brown, C. (2011), The social dimension of sustainable development: Defining urban social sustainability. *Sustainable Development* 19: 289–300. doi: 10.1002/sd.417

Florida, R. (2005), *Cities and the Creative Class*, London: Routledge

Gospodini, A. (2006), 'Portraying, Classifying and Understanding the emerging landscapes in the Post-industrial city', in *Cities* 23(5): 311-331.

Γοσποδίνη Α. (2006) 'Περιγράφοντας, Ταξινομώντας και Ερμηνεύοντας τα Νέα Τοπία της Μεταβιομηχανικής Πόλης', στο Γοσποδίνη και Μπεριάτος (επιμ.), *ΤΑ ΝΕΑ ΑΣΤΙΚΑ ΤΟΠΙΑ και η ελληνική πόλη*, Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική: 27-50.

Γοσποδίνη, Α. (2012), 'Οικονομική κρίση και οι συρρικνούμενες ελληνικές πόλεις', Πρακτικά του 3ου Πανελλήνιου συνεδρίου Πολεοδομίας, Χωροταξίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης, που διοργανώθηκε από το Τμήμα Μηχανικών Πολεοδομίας, Χωροταξίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης, Παν. Θεσσαλίας, Βόλος 27-30 Σεπτ. 2012,. e-book (επιμ) Ά. Γοσποδίνη, Δ. Γούσιος, Β. Κοτζαμάνης, Α. Κούγκολος, Η. Μπεριάτος, Μ.- Ν. Ντυκέν, Δ. Οικονόμου, Π. Σκάγιαννης, Ό. Χριστοπούλου, Πανεπιστημιακές εκδόσεις Θεσσαλίας ISBN 978-960-9439-13-8 και Εκδόσεις Γραφήμα ISBN 978-960-6865-52-7: 296-306.

Gospodini, A. (2002), "European cities in competition and the new uses of urban design", in *Journal of Urban Design*, 7(1): 59-74.

Gospodini, A. (2004), "Urban Space Morphology and Place Identity in European Cities; Built Heritage and Innovative Design" in *Journal of Urban Design* 9(2): 225-248.

Beriatos E., Gospodini, A. (2004) "Glocalizing Urban Landscapes - Athens and the 2004 Olympics", in *Cities* 21(3): 187-202.

Γοσποδίνη Α και Μπεριάτος Η. (2006) 'Τα αναδυόμενα 'διεθνο-τοπικο-ποιημένα' αστικά τοπία: Η περίπτωση της Αθήνας 2004', στο Γοσποδίνη και Μπεριάτος (επιμ.), *ΤΑ ΝΕΑ ΑΣΤΙΚΑ ΤΟΠΙΑ και η ελληνική πόλη*, Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική: 168-180 .

Gospodini, A., (2009), 'Post-industrial trajectories of Mediterranean European cities. The case of post-Olympics Athens', an invited paper to the special theme-issue *Trajectories of the New Economy: An International Investigation of Inner City Regeneration and Dislocation*, guest-edited by Prof. Th. A. Hutton, University of British Columbia, in *Urban Studies* 46(5&6): 1157-1186, May 2009.

Γοσποδίνη, Α., (2008), 'Μεταβιομηχανικές Οικονομίες και Χωρικοί Μετασχηματισμοί των πόλεων: Αναλύοντας τη μετα-Ολυμπιακή Αθήνα', στο Α. Γοσποδίνη (επιμ), *Διάλογοι για το Σχεδιασμό του Χώρου και την Ανάπτυξη*, Αθήνα Εκδόσεις Κριτική, σσ. 35-102

Gospodini, A. (2005), 'Urban Development, Redevelopment and Regeneration encouraged by Transport Infrastructure Projects: The case study of 12 European cities', in *European Planning Studies* 13(7): 1083-1111.

Gospodini A. (2007), "The Landscapes of Cultural and Leisure Economies in Greek Cities", in A. Gospodini (eds), *The post-industrial city: New Economies, Spatial Transformations and New landscapes*, a theme-issue, στο *Αειχώρος*, Vol.6 (1), p.p. 10 - 29.

- Graham, B. (1998) (ed), *Modern Europe- Place, Culture, Identity*, London: Arnold.
- Harvey, D., (1989), *The condition of postmodernity*, Oxford: Blackwell.
- Harvey, D. (2013), *Rebel Cities: From the Right to the City to the Urban Revolution*, London: Verso, ch.2 (ελληνική έκδοση: *Εξεγερμένες Πόλεις: Απο το Δικαίωμα στην Πόλη στην Επανάσταση της Πόλης*, Αθήνα: ΚΨΜ, κεφ. 2)
- Hutton, Th.A. (2004), 'The new Economy of the Inner City', *Cities*, 21(2): 89-108.
- Hutton, Th. A. (2009) (ed) *Trajectories of the New Economy: An International Investigation of Inner City Regeneration and Dislocation*, theme-issue in *Urban Studies* 46(5&6):
- Jacobs, J. (1996), Negotiating the heart: place and identity in post-imperial age, in *Edge of Empire: Postcolonialism and the City*, London: Routledge: 38-69.
- Jensen-Butler, C., Shachar, A., van Weesep, J. (1997), *European Cities in Competition*, Aldershot: Ashgate.
- Jenson, J. (2010), *Defining and Measuring Social Cohesion*, Commonwealth Secretariat
- King, R. (ed.) (1993), *Mass migration in Europe: the legacy and the future*, London: Belhaven.
- King, R. (1995), Migrations, globalization and place, in Massey, D and Jess, P. (eds.) *A Place in the world? Place, cultures and globalization*. Oxford: Open University/Oxford University Press: 6-44
- Landry, C. (2012), *The Origins & Futures of the Creative City*, Gloucestershire: Comedia
- Massey, D and Jess, P. (eds) *A Place in the world? Place, cultures and globalization*. Oxford: Open University/Oxford University Press: 176-211
- Matthews, P. (2010), 'Mind the Gap? The Persistence of Pathological Discourses in Urban Regeneration Policy', *Housing, Theory and Society* 27(3) Special Issue: *Path Dependence in Housing*, 221-240
- McNeil, D. and While, A. (2001), The New Urban Economies, in Paddison, R. (ed) *Handbook of Urban Studies*, London: Sage Publications: 296-308
- Moulaert, F., Swyngedouw, E., Martinelli, F., Gonzalez, S. (2010), *Can Neighbourhoods Save the City?: Community Development and Social Innovation*, Routledge.
- Porter, L., Shaw, K. (2013), *Whose Urban Renaissance?: An international comparison of urban regeneration strategies*, Routledge.
- Pratt, A. C. (2010), 'Creative cities: Tensions within and between social, cultural and economic development: A critical reading of the UK experience', *City, Culture and Society* 1(1): 13-20
- Scott, A. J. (1997) 'The Cultural Economy of Cities', *International Journal of Urban and Regional Research* 21(2): 323-339
- Scott, A. (2000), *The cultural economy of cities*. London: Sage.

Shaw, S, Bagwell, S., Karmowska, J. (2004), 'Ethnoscapes as Spectacle: Reimagining Multicultural Districts as New Destinations for Leisure and Tourism Consumption', *Urban Studies*, 41(10): 1983-2000.

Swyngedouw, E, Moulaert, F. and Rodriguez, A. (2000), 'Neoliberal Urbanization in Europe: Large-Scale Urban Development Projects and the New Urban policy', *Antipode* 34(3): 542-577.

Tallon, A. (2013) *Urban Regeneration in the UK*, Routledge

Zukin, S. (1995) *The Cultures of Cities* Cambridge Mass: Blackwell Publishers Ltd.

4. ΠΡΑΣΙΝΟΣ ΑΣΤΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΝΑΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Υ4

ΚΥΡΙΟΙ ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ: Βασιλική Τροβά (vatrova@uth.gr)

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Υποχρεωτικό κατ' επιλογήν μάθημα

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ (ECTS): 7,5

ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Βασικές θεωρητικές γνώσεις σε θέματα σχετικά με τον αστικό σχεδιασμό στα πλαίσια της αειφόρου ανάπτυξης των πόλεων. Ανάπτυξη σχεδιαστικών ικανοτήτων σχετικά με τις αντίστοιχες μορφές παρέμβασης μέσω του φυσικού σχεδιασμού στον αστικό χώρο. Ανάπτυξη ικανότητας αξιολόγησης των δυνατοτήτων ανάπτυξης του αστικού χώρου και οργάνωσης στρατηγικών ανάπλασης με έμφαση στην αειφορία.

Λέξεις-κλειδιά για αναζήτηση στο διαδίκτυο: πράσινος σχεδιασμός, αειφόρος αστικός σχεδιασμός, αστική ανάπτυξη.

ΣΚΟΠΟΙ & ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Στόχος είναι να αποκτήσουν οι φοιτητές και οι φοιτήτριες τις βασικές γνώσεις και δεξιότητες σχετικά με τις αρχές αειφόρου σχεδιασμού των πόλεων ώστε να μπορούν αφενός να αξιολογούν και αφετέρου να διαμορφώνουν προτάσεις για θέματα ανάπλασης των πόλεων στα πλαίσια του πράσινου σχεδιασμού και της αειφόρου ανάπτυξης του αστικού χώρου.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ-ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Το μάθημα οργανώνεται σύμφωνα με την ακόλουθη θεματολογία:

Εισαγωγή στην έννοια της αειφορίας /βιωσιμότητας ως προς τα ζητήματα του χώρου. Προστασία του Περιβάλλοντος: Χάρτα του Aalborg, Νέα Χάρτα των Αθηνών. Πολεοδομικός σχεδιασμός και Αειφορία: Αρχές σχεδιασμού για τον αειφόρο αστικό σχεδιασμό: Πολυλειτουργικότητα, πυκνότητα, βέλτιστη χρήση των κοινών πόρων.

Ζητήματα βιώσιμης μετακίνησης στην πόλη. Ενέργεια, απορρίμματα, νέες τεχνολογίες.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

Το μάθημα περιλαμβάνει διαλέξεις και ατομικές διορθώσεις.

ΤΡΟΠΟΣ ΚΑΙ ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Η αξιολόγηση των φοιτητών θα γίνει με ατομική εργασία.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Αμούργης Σ, Κοσμάκη Τ, Λουκόπουλος Δ, Στρουσοπούλου Ε (2004), *Περιβαλλοντικός Σχεδιασμός Πόλεων και ανοιχτών Χώρων. Αρχές οικολογικού σχεδιασμού*. Πάτρα: ΕΑΠ

CABE (2001), *Better Places to Live: By design*. London: Thomas Telford Publishing.

ΕΜΠ, Σπουδαστήριο Πολεοδομικών Ερευνών (1996), *Εμπορικό Τρίγωνο Κέντρου Αθήνας*. Αθήνα: ΤΕΕ.

Ritchie A. & Randall T. (2009), *Sustainable Urban Design*. N. York: Taylor and Francis.

Rudlin D. & Falk N. (1999), *Building the 21st century home: The sustainable urban neighborhood*. Oxford: Butterworth-Heinemann.

Temple Bar. The Power of an Idea. Dublin: Temple Bar properties limited, 1996.

Ghel J. (2013), *Η ζωή ανάμεσα στα κτήρια. Χρησιμοποιώντας το δημόσιο χώρο*. Βόλος: Πανεπιστημιακές εκδόσεις Θεσσαλίας.

Lloyd Jones D. (1998), *Architecture and the Environment: Bioclimatic building design*. London: Laurence King publishing.

Santamouris M. (2006), *Environmental Design of Urban Buildings: An Integrated approach*. London: Earthscan Publication Ltd.

Βλαστός Θ. (2003), *Το Δίκυκλο στην αυριανή ελληνική πόλη*. Αθήνα: Υπουργείο Μεταφορών και Επικοινωνιών.

Department of Transport (2007), *Manual for Streets*. London: Thomas Telford Publishing.

ΠΗΓΕΣ

www.sustainablecities.eu/aalborg-process/charter

http://www.ectp-ceu.eu/index.php?option=com_content&view=article&id=85

http://www.sopa.nsw.gov.au/planning_and_development/master_plan_2030

<http://www.designcouncil.org.uk/our-services/built-environment>

<http://www.cres.gr/kape/index.htm>

<http://www.livingroofs.org.uk/green-roof-types-intro>

<http://www.d4b.org.uk/caseStudies/barclaysTower/index.asp>

<http://www.asla.org/meetings/awards/awds02/chicagocityhall.html>

<http://science.howstuffworks.com/environmental/green-science/green-rooftop.htm>

<http://www.fph.org.uk/uploads/Take action on active travel.pdf>

<http://www.woonerfgoed.nl/int/Welcome.html>

<http://www.ypeka.gr/Default.aspx?tabid=394&language=el-GR>

http://ec.europa.eu/transport/clean/index_en.htm

5. ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΑΝΑΠΛΑΣΕΩΝ ΠΥΚΝΟΔΟΜΗΜΕΝΩΝ ΑΣΤΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ

ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Υ5

ΚΥΡΙΟΙ ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ: Αριστείδης Τσαγκρασούλης (atsagras@uth.gr),

Βασιλική Τροβά (vatrova@uth.gr)

Άλλοι διδάσκοντες: Ν. Remys, Κ. Δράκου, Στ. Τσιάντου, Μ. Κωσταντόγλου

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Υποχρεωτικό κατ' επιλογήν

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ (ECTS): 7,5

ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Το μάθημα παρουσιάζει τις βασικές τεχνικές σε επίπεδο χρήσης και ανάλυσης που σχετίζονται με αστικές βιοκλιματικές αναπλάσεις. Αποκτούνται γνώσεις για την θεωρητική εκτίμηση των επιπτώσεων των σχεδιαστικών επιλογών στο περιβάλλον με την παρουσίαση τεχνικών για την βελτίωση της θερμικής, οπτικής και ακουστικής άνεσης. Παρουσιάζονται με λεπτομέρεια τεχνικές, συστηματικοποιείται η διαδικασία επιλογής υλικών και αναπτύσσονται οι δεξιότητες σε εργαλεία προσομοίωσης.

ΣΚΟΠΟΙ & ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα δρά συνεργατικώς με το μάθημα «Πράσινος Αστικός σχεδιασμός & Ανασχεδιασμός» αποτελώντας την τεχνική υποστήριξη του. Ο σκοπός είναι να παρουσιασθούν με λεπτομέρεια τεχνικές οι οποίες μπορούν να βελτιώσουν τις συνθήκες άνεσης στο αστικό περιβάλλον και να συμβάλλουν στη μείωση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων από τις συγκεκριμένες αναπλάσεις. Οι φοιτητές αποκτούν την δυνατότητα σύνθεσης λύσεων οι οποίες ικανοποιούν απαιτήσεις για άνεση, βασιζόμενοι στη διεθνή πραγματικότητα με τις τάσεις σε νομοθετικό επίπεδο λαμβάνοντας υπόψη παραμέτρους όπως η σύνδεση με την ευρύτερη περιοχή, η διαχείριση νερού, τα υλικά κατασκευής, Θερμική/Οπτική και ακουστική άνεση.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ-ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Το μάθημα οργανώνεται γύρω από τις εξής ενότητες :

- Εισαγωγή στο αστικό περιβάλλον
- Θερμική άνεση σε εξωτερικούς χώρους
- Ακουστικό περιβάλλον
- Σχεδιασμός φωτισμού εξωτερικών χώρων
- Χρήση πρασίνου/νερού σε αστικό περιβάλλον
- Υλικά

Στις περισσότερες από τις προαναφερθείσες ενότητες παρουσιάζεται και μια σειρά λογισμικών με τα οποία θα πραγματοποιείται η ανάλυση των διάφορων σχεδιαστικών επιλογών.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

Το μάθημα περιλαμβάνει θεωρία και μικρές εργασίες ανά βασική ενότητα

ΤΡΟΠΟΣ ΚΑΙ ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Η αξιολόγηση των φοιτητών θα γίνει με ατομική εργασία και στο τέλος του εξαμήνου ταυτόχρονα με προφορικές εξετάσεις.

ΒΑΣΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Microclimatic Landscape Design: Creating Thermal Comfort and Energy Efficiency, ISBN-13: 978-0471056676

Design With Microclimate: The Secret to Comfortable Outdoor Space, ISBN-13: 978-1597267403

Eco-efficient Materials for Mitigating Building Cooling Needs: Design, Properties and Applications, ISBN-13: 978-1782423805

The Acoustic City, ISBN-13: 978-3868592719

Lighting Design: For Urban Environments and Architecture, ISBN-13: 978-4897375205.

6. ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗ ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΚΕΝΤΡΩΝ

ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Ε1

ΚΥΡΙΟΙ ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ: Ηλίας Μπεριάτος (beriatos@otenet.gr),

Μαριλένα Παπαγεωργίου (mpapageorgiou95@hotmail.com)

Σοφία Βυζοβίτη (svizovit@arch.uth.gr)

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: μάθημα επιλογής

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ (ECTS): 4

ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές/τριες θα έχουν μια γενική γνώση και αντίληψη, τόσο ιστορικών και θεωρητικών ζητημάτων όσο και τεχνικών και πρακτικών ζητημάτων σχεδιασμού για την αποκατάσταση και αναγέννηση των ιστορικών κέντρων.

Ταυτόχρονα, και ειδικά μέσα από το εργαστηριακό σκέλος του μαθήματος και την υποχρεωτική εργασία, θα έχει επιτευχθεί η περαιτέρω ανάπτυξη της αντίληψης και κριτικής ικανότητας των φοιτητών, σε ζητήματα πρακτικής εφαρμογής μεθοδολογικών εργαλείων για την ανάπλαση και αναγέννηση ιστορικών κέντρων.

Λέξεις-κλειδιά για αναζήτηση στο διαδίκτυο: ιστορικά κέντρα, πρακτικές και μέθοδοι σχεδιασμού, ανάπλαση, αστική αναγέννηση

ΣΚΟΠΟΙ & ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα στοχεύει στην ενίσχυση των γνώσεων των φοιτητών σε θέματα που σχετίζονται με τους χωρικούς μετασχηματισμούς που λαμβάνουν χώρα στα ιστορικά κέντρα και συνδέονται κυρίως με τις αλλαγές των οικονομιών και των χρήσεων γης. Επίσης, εξετάζονται και θέματα σε σχέση με τα ιστορικά οικιστικά σύνολα γενικότερα.

Σκοπός του μαθήματος είναι οι φοιτητές να αποκτήσουν κριτική αντίληψη για τις χωρικές επιπτώσεις και μετασχηματισμούς που λαμβάνουν χώρα στα ιστορικά κέντρα, καθώς και να εμπεδώσουν μεθόδους σχεδιασμού αστικής ανάπτυξης και αναγέννησης. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη μελέτη και ανάλυση επιτυχημένων ευρωπαϊκών και διεθνών παραδειγμάτων.

Για την εμπέδωση των παραπάνω γνώσεων, το μάθημα δομείται σε δύο σκέλη το θεωρητικό και πρακτικό. Στο θεωρητικό σκέλος αναλύονται τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και οι τύποι ιστορικών κέντρων καθώς και σχετικά ζητήματα αστικού σχεδιασμού.

Στο πρακτικό σκέλος, το μάθημα περιλαμβάνει δύο εργασίες (μια ατομική και μια ομαδική). Στην ατομική εργασία, οι φοιτητές καλούνται να υλοποιήσουν μια συγκριτική αξιολόγηση περιπτώσεων αστικής ανάπτυξης ιστορικών κέντρων που θα επιλέξουν οι ίδιοι σε συνεννόηση με τους διδάσκοντες.

Στην ομαδική εργασία, η οποία θα είναι εργαστηριακού τύπου, οι φοιτητές καλούνται να διατυπώσουν συγκεκριμένες προτάσεις αστικής ανάπτυξης και αναγέννησης κάποιου ελληνικού ιστορικού κέντρου.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ - ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Οι θεματικές ενότητες του μαθήματος είναι τρεις και συγκεκριμένα οι ακόλουθες:

- Ιστορική αναδρομή, χαρακτηριστικά και τύποι ιστορικών κέντρων
- Μέθοδοι σχεδιασμού και αστικής αναγέννησης ιστορικών κέντρων

- Καλές Πρακτικές αστικής αναγέννησης ιστορικών κέντρων σε εθνικό και διεθνές επίπεδο

Σε γενικές γραμμές, στο μάθημα παρουσιάζονται και αναλύονται τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά (χωρικά, οικονομικά, κοινωνικά, μορφολογικά) των διαφόρων τύπων ιστορικών κέντρων και παρουσιάζονται σημαντικά παραδείγματα αστικών αναπλάσεων και βέλτιστες πρακτικές διεθνώς και στην Ελλάδα.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

Το μάθημα περιλαμβάνει θεωρία και εργασίες. Για τη διευκόλυνση και τη μεγιστοποίηση της αντίληψης των διδασκομένων, οι διαλέξεις του μαθήματος γίνονται με τη χρήση οπτικο-ακουστικών μέσων. Παράλληλα, για τους σκοπούς του μαθήματος θα γίνονται και προβολές με βίντεο, παρουσιάζοντας υποδειγματικές περιπτώσεις υλοποίησης προγραμμάτων και έργων προστασίας, αποκατάστασης, ανάπλασης και αναγέννησης ιστορικών κέντρων στην Ελλάδα και το εξωτερικό.

Τέλος, στο πλαίσιο της εργαστηριακής απασχόλησης, προβλέπεται ατομική παρακολούθηση και καθοδήγηση των φοιτητών, με στόχο την περαιτέρω ανάπτυξη των δεξιοτήτων και της αντιληπτικής και κριτικής ικανότητας.

ΤΡΟΠΟΣ ΚΑΙ ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Η αξιολόγηση των φοιτητών θα γίνεται μέσω βαθμολόγησης (α) της ατομικής εργασίας κειμένου, (β) της ομαδικής σχεδιαστικής εργασίας, και (γ) προφορικών εξετάσεων στα πλαίσια της παρουσίασης των εργασιών στο τέλος του εξαμήνου.

Ειδικότερα,

Ατομική Εργασία κειμένου: 40%

Ομαδική Εργασία Πρότασης Ανάπλασης: 50%

Προφορική εξέταση – Παρουσίαση 10%.

ΒΑΣΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Arbaci, S. (2012), 'Social inequality and urban regeneration in Barcelona city centre: reconsidering success', *European Urban and Regional Studies* 19(3): 287-311

Atkinson, R., Bridge, G. (2004), *Gentrification in a Global Context*. Routledge

Balsas, C. J. L. (2004), 'City centre regeneration in the context of the 2001 European capital of culture in Porto, Portugal', *Local Economy* 19(4): 396-410. Special Issue: Special Issue: Cultural policy and urban regeneration

Balsas, C. J. L. (2001), 'Commerce and the European City Center: Modernization, Regeneration and Management', *European Planning Studies* 9(5): 677-682

'Balsas, C. J. L. (2007), 'City Centre Revitalization in Portugal: A Study of Lisbon and Porto', *Journal of Urban Design* 12(2): 231-259

- Blanco, I., Boneta, J., & Walliserb, A. (2011), 'Urban governance and regeneration policies in historic city centres: Madrid and Barcelona', *Urban Research & Practice* 4(3): 326-343. Special Issue: *Urban problems and issues in contemporary Spanish and Portuguese cities*.
- Couch, C., Fraser, C., Percy, S. (2008), *Urban Regeneration in Europe*. John Wiley & Sons.
- Dinçera, I. (2011) 'The Impact of Neoliberal Policies on Historic Urban Space: Areas of Urban Renewal in Istanbul', *International Planning Studies* 16(1): 43-60. Special Issue: *URBAN DEVELOPMENT AND PLANNING IN ISTANBUL*
- Dines, N., (2002), 'Urban renewal, immigration, and contested claims to public space: The case of Piazza Garibaldi in Naples', *GeoJournal* 58(2-3): 177-188.
- Emery, J. (2006), 'Bullring: A case study of retail-led urban renewal and its contribution to city centre regeneration', *Journal of Retail and Leisure Property*, 5(2);, pp. 121-133(13)
- García, B., (2007), 'URBAN REGENERATION, ARTS PROGRAMMING AND MAJOR EVENTS. Glasgow 1990, Sydney 2000 and Barcelona 2004', *International Journal of Cultural Policy*, 10(1): 103-118, Special Issue: *Urban Space and the Uses of Culture*
- Heath, T., Oc, T., Tiesdell, S., (2013), *Revitalising Historic Urban Quarters*, Routledge.
- Hoskins, G. C. & Tallon, (2003) A. R. Promoting the 'urban idyll': policies for city centre living, in C. Johnstone and M.Whitehead (eds.) *New Horizons in British Urban Policy: Perspectives on NewLabour's Urban Renaissance*, Aldershot: Ashgate, 25-40.
- Jones, P., Evans, J. (2008) *Urban Regeneration in the UK: Theory and Practice*. Sage.
- Marshal, T., (2004), *Transforming Barcelona: The Renewal of a European Metropolis*. Routledge.
- Miles, S. (2005), 'Our Tyne': Iconic Regeneration and the Revitalisation of Identity in NewcastleGateshead', *Urban Studies* 42(5-6): 913-926
- Orbasli. A., (2002), *Tourists in Historic Towns: Urban Conservation and Heritage Management*. Taylor & Francis
- Παπαγεωργίου Μ. και Ποζουκίδου Γ. (2014), "Οι παραδοσιακοί οικισμοί της Ελλάδας: Ζητήματα Χωροταξίας και Προστασίας", στο Γεωγραφίες, Τεύχος 24, σελ. 107 - 124.
- Pickard, P., (2001) *Management of Historic Centres*. Taylor & Francis
- Ponzini, D. (2010), 'Becoming a Creative City: The Entrepreneurial Mayor, Network Politics and the Promise of an Urban Renaissance', *Urban Studies* 47(5): 1037-1057
- Ribeiro, F. L. (2008), 'Urban regeneration economics: The case of Lisbon's old downtown', *International Journal of Strategic Property Management* 12(3): 203-213.
- Rossi, U., (2004), 'The Multiplex City. The Process Of Urban Change in the Historic Centre Of Naples', *European Urban and Regional Studies* 11(2): 156-169
- ROUSSEAU, M., (2009), 'Re-imaging the City Centre for the Middle Classes: Regeneration, Gentrification and Symbolic Policies in 'Loser Cities' *International Journal of Urban and Regional Research*, 33(3): 770-788.

Smith. N. (2006), 'Gentrification generalized: from local anomaly to urban 'regeneration' as global urban strategy' in Melissa S. Fisher, Greg Downey (eds), *Frontiers of Capital: Ethnographic Reflections on the New Economy*. Duke University Press.

Tallon, A. (2013) *Urban Regeneration in the UK*, Routledge.

7. ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗ ΠΑΛΙΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΧΩΝ

ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Ε2

ΚΥΡΙΟΙ ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ: Κων/νος Αδαμάκης (tzadam@otenet.gr)

Επισκέπτρια καθηγήτρια: Νέλλη Μάρδα

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Μάθημα επιλογής

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ (ECTS): 4

ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Οι φοιτητές αποκτούν τις βασικές θεωρητικές γνώσεις για το περιεχόμενο της ιστορικής Βιομηχανικής κληρονομιάς, και της βιομηχανικής αρχαιολογίας. Αποκτούν δεξιότητες και ευαισθησίες, ούτως ώστε να προσεγγίζουν τα σχετικά θέματα, που αφορούν την καταγραφή, την προστασία και την αξιοποίηση των βιομηχανικών μνημείων, με την δέουσα προσοχή και την πολυεπίπεδη και διεπιστημονική προσέγγιση που απαιτείται. Δίνεται ιδιαίτερη σημασία στην συσχέτιση των όποιων παρεμβάσεων με τις ιδιαιτερότητες και τις ανάγκες της πόλης, καθώς και τις επιπτώσεις που θα επιφέρουν στην κοινωνική, πολιτιστική και οικονομική ζωή των κατοίκων της.

Λέξεις-κλειδιά για αναζήτηση στο διαδίκτυο: Βιομηχανική κληρονομιά, βιομηχανικές επαναχρήσεις, αστική ανάπλαση

ΣΚΟΠΟΙ & ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Στόχος του μαθήματος είναι η διερεύνηση της μεθοδολογίας προσέγγισης θεμάτων που σχετίζονται με την διάσωση και επανάχρηση των καταλοίπων της βιομηχανικής Κληρονομιάς. Η προϊστορία των αποκαταστάσεων και λειτουργικών επαναχρήσεων, είτε μεμονωμένων βιομηχανικών κτιρίων είτε συγκροτημάτων και συνόλων, είτε ολόκληρων βιομηχανικών περιοχών απέδειξε ότι είναι μια καλή ευκαιρία για πολεοδομικές, κυκλοφοριακές και αστικές επεμβάσεις που τόσο μεγάλη ανάγκη έχουν οι ελληνικές πόλεις. Η αρχική άποψη περί συνολικής κατεδάφισης και σάρωσης κτιρίων μηχανημάτων και εξοπλισμού, χωρίς κανένα άλλο επίπεδο αξιολόγησης έχει εγκαταλειφθεί, διεθνώς και έδωσε την θέση της στην διερεύνηση δυνατοτήτων για την διατήρηση και ένταξη νέων χρήσεων στα εγκαταλελειμμένα

βιομηχανικά κελύφη. Η πόλη δέχεται δυναμικά τις αλλαγές και μεταμορφώσεις μεταξύ παρελθόντος παρόντος και μέλλοντος. Η διατήρηση της βιομηχανικής κληρονομιάς είναι πλέον συνειδητή επιλογή και αφορά κατ' ουσία μια νέα, στρατηγική για την πόλη, η οποία δέχεται το παρελθόν της και επαναπροσδιορίζει την στάση της με αυτό.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ-ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Το μάθημα οργανώνεται στις παρακάτω διδακτικές ενότητες:

- Ιστορική Αναδρομή. Το φαινόμενο της εκβιομηχάνισης στη Ευρώπη και την Ελλάδα.
- Βιομηχανική Κληρονομιά, Βιομηχανική Αρχαιολογία, Συμβάσεις, Διεθνείς οργανισμοί.
- Η εκπαίδευση στα θέματα της Βιομηχανικής Κληρονομιάς στην Ελλάδα.
- Καταγραφή - διάσωση – διατήρηση - επανάχρηση της Βιομηχανικής κληρονομιάς
- Παραδείγματα επανάχρησης βιομηχανικών τόπων στην Ελλάδα- Συζήτηση - Αξιολόγηση
- Παραδείγματα επανάχρησης βιομηχανικών τόπων στην Ευρώπη- Συζήτηση- Αξιολόγηση
- Συμπεράσματα

ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

Οι δράσεις του μαθήματος ακολουθούν τέσσερις βασικούς άξονες:

1. Διαλέξεις από τον διδάσκοντα και θεωρητική προσέγγιση του αντικειμένου και περιεχομένου του μαθήματος.
2. Επισκέψεις σε περιοχές και εργοστάσια, τα οποία ήδη λειτουργούν με νέες χρήσεις και ξενάγηση από εξειδικευμένους και έμπειρους ερευνητές.
3. Παρουσίαση παραδειγμάτων επανάχρησης βιομηχανικών τόπων μέσω P.P από την Ελλάδα και το Εξωτερικό και ανάπτυξη διαλόγου για πετυχημένα αλλά και αποτυχημένα μοντέλα αξιοποίησης.
4. Ομαδική άσκηση (2-3 ατόμων)/ Προτείνονται εναλλακτικά τα εξής:

A) Επιλέγεται ένα εγκαταλελειμμένο βιομηχανικό συγκρότημα (πραγματικό θέμα), η μια ολόκληρη βιομηχανική περιοχή και προτείνεται η αναβάθμισή της και αξιοποίηση της με την ένταξη σ' αυτών των νέων χρήσεων (είναι σχεδιαστική εργασία).

B) Επιλέγεται μια ολοκληρωμένη παρέμβαση στην Ελλάδα ή το εξωτερικό και περιγράφεται, παρουσιάζεται, αναλύεται σε βάθος με παράλληλη εξαγωγή συμπερασμάτων(είναι θεωρητική εργασία και δεν περιλαμβάνει σχεδιασμό).

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΑΚΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΔΙΔΑΚΤΕΑΣ ΥΛΗΣ- ΩΡΕΣ/ΕΒΔΟΜΑΔΑ:

A/A	ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ	ΘΕΜΑ
1	Κ.Αδαμάκης	Το φαινόμενο της εκβιομηχάνισης στην Ελλάδα και Ευρώπη- Ιστορική αναδρομή
2	Κ.Αδαμάκης	Βιομηχανική κληρονομιά-Βιομηχανική Αρχαιολογία-Διεθνείς οργανισμοί- Διεθνείς Συμβάσεις
3	Κ.Αδαμάκης	Η εκπαίδευση στα θέματα της Βιομηχανικής Κληρονομιάς στην Ελλάδα.
4	Κ.Αδαμάκης	Καταγραφή - διάσωση – διατήρηση - επανάχρηση της Βιομηχανικής κληρονομιάς
5	Κ.Αδαμάκης	Επανάχρησης Βιομηχανικών κτιρίων και τόπων-Παραδείγματα του Βόλου
6	Κ.Αδαμάκης	Πρωτοβουλίες επανάχρησης Βιομηχ. Τόπων στην Ελλάδα
7	Κ.Αδαμάκης	Αξιοποίηση ιστορικού Ηλ/μηχανολογικού εξοπλισμού
8	Κ.Αδαμάκης	Διεπιστημονική προσέγγιση
9	Κ.Αδαμάκης	Επανάχρηση μεμονωμένων βιομ. συγκροτημάτων στην Ευρώπη
10	Κ.Αδαμάκης	Αναβάθμιση-ανασύνταξη εγκαταλελειμμένων βιομηχ. περιοχών
11	Κ.Αδαμάκης	Τεράσσα. Μια βιομηχανική πόλη ξαναγεννιέται
12	Κ.Αδαμάκης	Παραδείγματα ανασύνταξης βιομ. Περιοχών(Βαρκελώνη- Κοπεγχάγη-Αμβούργο- Λονδίνο κ.λ.π)
13	Κ.Αδαμάκης	Συμπεράσματα

ΤΡΟΠΟΣ ΚΑΙ ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Για την αξιολόγηση των φοιτητών λαμβάνονται υπ' όψιν τα εξής:

(α) Το ενδιαφέρον και η συμμετοχή στο μάθημα, και την διαλογική συζήτηση που ακολουθεί (10%)

(β) Εναλλακτικά- ερευνητική θεωρητική εργασία, ή σχεδιαστική εργασία, η οποία παραδίδεται στο τέλος του εξαμήνου, με υποχρέωση και ενδιάμεσης παράδοσης (πρόοδος) (70%)

(γ) Προφορική εξέταση κατά την ημέρα παράδοσης της εργασίας εξαμήνου (20%)

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΑΓΡΙΑΝΤΩΝΗ (1986) : «Οι απαρχές της εκβιομηχάνισης στην Ελλάδα τον 19^ο αιώνα». Ιστορικό Αρχείο-Εμπορική τράπεζα της Ελλάδος.

- J. Alfrey –T.Putnam(1992): «Η Βιομηχανική κληρονομιά». Διαχείριση πόρων και χρήσεων. Π.Τ.Ι.ΕΤΒΑ
- Jacque pinard(1992): «Η Βιομηχανική αρχαιολογία». Π.Τ.Ι.ΕΤΒΑ
- Tainer Slotta(1992): «Εισαγωγή στην βιομηχανική αρχαιολογία». Π.Τ.Ι.ΕΤΒΑ
- Bruno jacomy (1990): «Συνοπτική ιστορία των τεχνικών» Π.Τ.Ι.ΕΤΒΑ
- Arnold Pacey (1990): «Η τεχνολογία στον Παγκόσμιο Πολιτισμό» Μια ιστορία χιλίων ετών Π.Τ.Ι.ΕΤΒΑ
- Frangois Russo (1986): «Εισαγωγή στην Ιστορία των Τεχνικών» Π.Τ.Ι.ΕΤΒΑ
- ΚΩΣΤΑΣ ΑΔΑΜΑΚΗΣ (2009): «Τα Βιομηχανικά κτίρια του Βόλου» Π.Ι.Ο.Πειραιώς
- ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΟΛΥΖΟΣ, ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΑΓΡΙΑΝΤΩΝΗ, ΝΙΚΟΣ ΜΠΕΛΑΒΙΛΛΑΣ (1998) «Ιστορικός Βιομηχανικός εξοπλισμός στην Ελλάδα», Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, Εθνικό Ίδρυμα ερευνών, Πανεπιστημιακές εκδόσεις ΕΜΠ-ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΟΔΥΣΣΕΑΣ
- ΝΙΚΟΣ ΣΗΦΟΥΝΑΚΗΣ (1994), « Βιομηχανικά κτίρια στη Λέσβο», Ελαιοτριβεία-Σαπωνοποιεία 19ος και αρχές 20ου αιώνα, ΤΕΔΚ Ν.ΛΕΣΒΟΥ- ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ
- ΠΑΝΑΓ.ΤΟΥΛΙΑΤΟΣ (2010) «Αρχιτεκτονικά αποτυπώματα βιομηχανικής αρχαιολογίας στο Λαύριο», Από την τεκμηρίωση στην Επανάχρηση, Εργαστήριο Οικοδομικής, Αρχιτ. Σχολής ΕΜΠΕΜΠ-Σχολή Αρχιτεκτόνων Μηχανικών.

8. ΑΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗ ΑΣΤΙΚΩΝ ΘΑΛΑΣΣΙΩΝ ΜΕΤΩΠΩΝ ΚΑΙ ΛΙΜΕΝΙΚΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ

ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Ε3

ΚΥΡΙΟΙ ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ: Ασπασία Γοσποδίνη (gospod@prd.uth.gr),

Βίρνα Γαλάνη (virnagalani@gmail.com)

Επισκέπτες καθηγητές: Κωνσταντίνος Μωραΐτης,

Νέλλη Μάρδα

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: μάθημα επιλογής

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ (ECTS): 4

ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Πρώτον, απόκτηση εξειδικευμένων και σε βάθος γνώσεων αναφορικά με τους διάφορους τύπους ανάπλασης και αναγέννησης αστικών και περιαστικών παραλιακών ζωνών και παλαιών λιμενικών εγκαταστάσεων και τις βέλτιστες πρακτικές κατά τις τελευταίες δεκαετίες διεθνώς και στην Ελλάδα. Δεύτερον, αναβάθμιση της κριτικής και της σχεδιαστικής ικανότητας των φοιτητών σε ζητήματα χωρικής ανάλυσης και σύνταξης εφαρμόσιμων προτάσεων ανάπλασης και αναγέννησης σε αστικές και περιαστικές παραλιακές ζώνες.

Λέξεις-κλειδιά για αναζήτηση στο διαδίκτυο: αστικά θαλάσσια μέτωπα, αστική ανάπλαση, αναγέννηση και ανάπτυξη, διεθνή πρότυπα και βέλτιστες πρακτικές

ΣΚΟΠΟΙ & ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα στοχεύει, πρώτον, στην ενίσχυση των γνώσεων των φοιτητών σε θέματα που σχετίζονται με τους χωρικούς μετασχηματισμούς αστικών θαλασσίων μετώπων και λιμενικών εγκαταστάσεων των σύγχρονων πόλεων και ειδικότερα με τους μετασχηματισμούς που συνδέονται που συνδέονται άμεσα ή έμμεσα με τις αλλαγές στις αστικές οικονομίες, όπως (α) η ανάπτυξη νέων αστικών οικονομικών δραστηριοτήτων στις μεταβιομηχανικές σύγχρονες πόλεις και (β) η συρρίκνωση συγκεκριμένων οικονομικών δραστηριοτήτων (π.χ λιμενικές δραστηριότητες, παραδοσιακές βιομηχανίες/βιοτεχνίες). Δεύτερον, στοχεύει στην άσκηση των τεχνικών δεξιοτήτων των φοιτητών τόσο στη χωρική ανάλυση περιπτώσεων αστικών περιοχών από τις σύγχρονες ελληνικές πόλεις, όσο και στην παραγωγή προτάσεων αστικής ανάπλασης και αναγέννησης. Πιο συγκεκριμένα, το μάθημα επικεντρώνεται στην αστική ανάπλαση και αναγέννηση υποβαθμισμένων θαλασσίων μετώπων και εγκαταλελειμμένων λιμενικών εγκαταστάσεων, μέσω της ανάπτυξης νέων *επικέντρων* μεταβιομηχανικών οικονομικών δραστηριοτήτων, με κύριο στόχο την αναζωογόνηση των περιοχών αυτών και την επανένταξή τους στον αστικό ιστό. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην κατανόηση και διερεύνηση των πολιτικών αστικής ανάπλασης και αναγέννησης των ιδιαίτερων αυτών περιοχών, μέσω της μελέτης και ανάλυσης επιτυχημένων ευρωπαϊκών και διεθνών παραδειγμάτων.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ-ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Το μάθημα οργανώνεται σύμφωνα με την ακόλουθη θεματολογία:

A. Τα αίτια γέννησης του πολεοδομικού φαινομένου και η ιστορική εξέλιξη των προσεγγίσεων της ανάπλασης και αναγέννησης των αστικών και περιαστικών θαλασσίων μετώπων και ζωνών.

B. Οι διαφορετικοί τύποι αστικής ανάπλασης και αναγέννησης θαλασσίων μετώπων και παραλιακών ζωνών που σχετίζονται με τη δημιουργία 'νέων επικέντρων' στην μεταβιομηχανική πόλη για την ενθάρρυνση της χωρικής συγκέντρωσης (clustering) μεταβιομηχανικών οικονομικών δραστηριοτήτων όπως, τα εξής:

- παραλιακά επίκεντρα αναψυχής (πρώιμα παραδείγματα)
- παραλιακά επίκεντρα πολιτισμού και αναψυχής,
- συνδυασμένα παραλιακά επίκεντρα πολιτισμού, αναψυχής και επιχειρηματικών κέντρων
- περιαστικά/εξωαστικά παραλιακά επίκεντρα.

Γ. Παρουσίαση και συγκριτική ανάλυση των πολιτικών αστικής ανάπλασης και αναγέννησης παραλιακών μετώπων και λιμενικών εγκαταστάσεων από τη δεκαετία του '70 μέχρι σήμερα.

Δ. Η εμπειρία των ελληνικών πόλεων αναφορικά με την ανάπλαση και αναγέννηση αστικών θαλασσίων μετώπων και παραλιακών ζωνών.

Στο μάθημα παρουσιάζονται και αναλύονται τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά (χωρικά, οικονομικά, κοινωνικά, μορφολογικά) των διαφόρων τύπων αστικών αναπλάσεων, και παρουσιάζονται σημαντικά παραδείγματα αστικών αναπλάσεων και βέλτιστες πρακτικές διεθνώς και στην Ελλάδα.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

Το μάθημα περιλαμβάνει θεωρία και εργασίες. Για τους σκοπούς του μαθήματος γίνονται διαλέξεις από τους διδάσκοντες που παρουσιάζουν θεωρητικές προσεγγίσεις της ανάπλασης και αναγέννησης αστικών θαλασσίων μετώπων και παραλιακών ζωνών, καθώς και εικόνες και προβολές με βίντεο που παρουσιάζουν υποδειγματικές περιπτώσεις.

Στην εκπόνηση της ατομικής εργασίας κειμένου, οι φοιτητές καλούνται να διερευνήσουν θέματα από τους εξής θεματολογικούς άξονες: (α) συγκριτική ανάλυση και αξιολόγηση υλοποιημένων παραδειγμάτων αναπλάσεων αστικών θαλασσίων μετώπων και παραλιακών ζωνών στην Ελλάδα και το εξωτερικό, (β) οι οικονομικές και κοινωνικές παράμετροι της ανάπλασης και αναγέννησης ενός θαλασσίου μετώπου ή/και μιας παραλιακής ζώνης.

Στην ομαδική εργασία, οι φοιτητές καλούνται να εκπονήσουν πρόταση με θέμα την αστική ανάπλαση και αναγέννηση του αστικού παραλιακού μετώπου κάποιας ελληνικής πόλης:

- Διερεύνηση και επισήμανση των συγκεκριμένων περιοχών του παραλιακού μετώπου μιας πόλης που παρουσιάζουν προβλήματα υποβάθμισης ή/και εγκαταλελειμμένων λιμενικών εγκαταστάσεων.
- Καταγραφή και αποτύπωση του φαινομένου σε χάρτες,
- Προτάσεις πολιτικών αστικής ανάπλασης και αναγέννησης της συγκεκριμένης περιοχής.

ΤΡΟΠΟΣ ΚΑΙ ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Η αξιολόγηση των φοιτητών θα γίνεται μέσω βαθμολόγησης (α) της ατομικής εργασίας κειμένου, (β) της ομαδικής σχεδιαστικής εργασίας, και (γ) προφορικών εξετάσεων στα πλαίσια της παρουσίασης των εργασιών στο τέλος του εξαμήνου.

Ειδικότερα,

Ατομική Εργασία κειμένου: 40%

Ομαδική Εργασία Πρότασης Ανάπλασης: 50%

Προφορική εξέταση – Παρουσίαση 10%.

ΒΑΣΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Airasa, A., Hallb, P. V., Sternc, Π. (2015), 'Asserting historical "distinctiveness" in industrial waterfront transformation', *Cities* 44: 86–93

Chang, T.C. , Shirlena Huang (2011), 'Reclaiming the City: Waterfront Development in Singapore', *Urban Studies*, 0042098010382677, first published on December 16, 2010 doi:10.1177/0042098010382677

Cook, Ian and Ward, Kevin (2012) Relational comparisons: the assembling of Cleveland's waterfront plan. *Urban Geography*, 33 (6). pp. 774-795. ISSN 0272-3638

Cuturi, C. (2010) 'The revival of urban waterfront areas: evaluation of British and Irish experiences', *International Journal of Sustainable Development* 13(1-2): 122-148

BRIAN DOUCET, RONALD VAN KEMPEN and JAN VAN WEESEP, (2011) 'RESIDENT PERCEPTIONS OF FLAGSHIP WATERFRONT REGENERATION: THE CASE OF THE KOP VAN ZUID IN ROTTERDAM', *Tijdschrift voor economische en sociale geografie* 102(2): 125–145.

DEGEN, M. and GARCÍA, M. (2012), 'The Transformation of the 'Barcelona Model': An Analysis of Culture, Urban Regeneration and Governance'. *International Journal of Urban and Regional Research*, 36: 1022–1038. doi: 10.1111/j.1468-2427.2012.01152.

Desfor, D., Laidley, J., Stevens, Q., Schubert, D. (2011) (eds) *Transforming Urban Waterfronts: Fixity and Flow*, Routledge.

Galland, D., & Hansen, C. J. (2012). The roles of planning in waterfront redevelopment: From plan-led and market-driven styles to hybrid planning? *Planning Practice and Research*, 27(2), 203-225. 10.1080/02697459.2012.661669

Gordon, David L. A. (2012), *Battery Park City: Politics and Planning on the New York Waterfront*. Routledge.

Gospodini, A. (2001), 'URBAN WATERFRONT REDEVELOPMENT IN GREEK CITIES; A framework for redesigning space', in *Cities*, 18(5): 285-296.

Gospodini, A. (2006), 'Portraying, Classifying and Understanding the emerging landscapes in the Post-industrial city', in *Cities* 23(5): 311-331.

Γοσποδίνη Α. (2006) 'Περιγράφοντας, Ταξινομώντας και Ερμηνεύοντας τα Νέα Τοπία της Μεταβιομηχανικής Πόλης', στο Γοσποδίνη και Μπεριάτος (επιμ.), ΤΑ ΝΕΑ ΑΣΤΙΚΑ ΤΟΠΙΑ και η ελληνική πόλη, Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική: 27-50.

Gunay, Z., Dokmeci, V. (2012) 'Culture-led regeneration of Istanbul waterfront: Golden Horn Cultural Valley Project', *Cities* 29: 213–222

Oakle, S. (2011), 'Re-imagining City Waterfronts: A Comparative Analysis of Governing Renewal in Adelaide, Darwin and Melbourne', *Urban Policy and Research* 29(3): 221-238.

Sepe, M. (2013), 'Urban history and cultural resources in urban regeneration: a case of creative waterfront renewal', *Planning Perspectives* 28(4): 595-613

Shaw, K. (2013). Docklands dreaming: Illusions of sustainability in the Melbourne Docks redevelopment. *Urban Studies*, 50(11), 2158-77.

Vayona, A. (2011) 'Investigating the preferences of individuals in redeveloping waterfronts: The case of the port of Thessaloniki – Greece', *Cities* 28(5): 424–432

Zhang Song (2010), "Discussion on the Design Strategy of Renewal of Urban Waterfront District : Taking the Development for Cross-strait of Shanghai Huangpu River as an Example", *Urbanism and Architecture*, February 2010.

9. ΤΟΠΙΑΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΥΠΟΒΑΘΜΙΣΜΕΝΩΝ ΑΣΤΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ

ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Ε4

ΚΥΡΙΟΙ ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ: Ασπασία Γοσποδίνη (gospod@uth.gr),

Κωνσταντίνος Μωραΐτης (e-mail mor@arsisarc.gr)

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Μάθημα Επιλογής

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ (ECTS): 4

ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

- Δυνατότητα αρχικής συγκριτικής κατανόησης της διαφοράς των όρων: 'περιβαλλοντική' προσέγγιση και 'τοπιακός σχεδιασμός'.
- Απόκτηση βασικών γνώσεων της ιστορίας του τοπιακού σχεδιασμού στις νεότερες Δυτικές χώρες: Η πρώτη οργάνωση αστικών πάρκων και η πρώτη οργάνωση αστικών 'πράσινων' δικτύων στις Δυτικές χώρες κατά τα τέλη του 19^{ου} αιώνα και τις αρχές του 20^{ου}. Το αίτημα των κηπουπόλεων και η παλαιότερη συσχέτιση οικιστικών περιοχών και αστικών οικιστικών συγκροτήσεων.
- Συσχέτιση του παλαιότερου κινήματος των 'πράσινων' πόλεων με τους σύγχρονους επιγόνους. Κατανόηση των βασικών θέσεων της σύγχρονης κίνησης της 'τοπιακής πολεοδομίας – landscape urbanism'. Η υπόδειξη χειρισμών ενεργούς συσχέτισης φυσικών διεργασιών και αστικού τοπίου. Το 'επόμενο αστικό τοπίο – landscape next'.
- Κατανόηση της χρήσης σχεδιαστικών και συνθετικών δεξιοτήτων για σπουδαστές και επαγγελματίες με προηγούμενη εμπειρία αρχιτεκτονικού και αστικού σχεδιασμού, σε εφαρμογές σχεδιασμού τοπίου: Η σχηματοποίηση των φυσικών στοιχείων κατά τον σχεδιασμό του τοπίου. Θεωρητική ερμηνεία και εφαρμοσμένα παραδείγματα ανάπλασης υποβαθμισμένων αστικών περιοχών.
- Ανάπτυξη δυνατότητας θεωρητικής κριτικής σε θέματα σχεδιασμού τοπίου και ιδιαίτερα σε παραδείγματα παρεμβάσεων ανάπλασης σε υποβαθμισμένες αστικές περιοχές.
- Ανάπτυξη σχεδιαστικής εμπειρίας αντιμετώπισης σχεδιασμού τοπίου και εφαρμογής του σχεδιασμού σε παρεμβάσεις ανάπλασης σε υποβαθμισμένες αστικές περιοχές.

- Κατανόηση της ιδιαιτερότητας του 'πολιτισμικού ιστορικού τοπίου'. Νεότερο 'πολιτικό τοπίο' και Ελληνικές αναφορές στις Δυτικές χώρες. Προβολή της 'ιδιαίτερης ανταγωνιστικής ταυτότητας πόλεων και περιοχών - city and region or territory branding' σε συσχετισμό με τον τοπιακό σχεδιασμό και την ανάδειξη του 'πολιτισμικού ιστορικού τοπίου'.

Λέξεις-κλειδιά για αναζήτηση σε βιβλιογραφικές πηγές και το διαδίκτυο:

τοπίο-landscape, τοπιακός σχεδιασμός-landscape design, αρχιτεκτονική τοπίου-landscape architecture, τοπιακή πολεοδομία-landscape urbanism, αστική ανάπλαση-urban rehabilitation, πράσινη υποδομή-green infrastructure, πράσινα δίκτυα-green networks, πολιτισμικό και ιστορικό τοπίο-cultural and historic landscape, ιδιαίτερη ανταγωνιστική ταυτότητα πόλεων και περιοχών - city and region or territory branding.

ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Ο πρώτος στόχος του μαθήματος είναι να αποκτήσουν οι σπουδαστές/τριες, μέσα από την παρουσίαση ανάλυση και αναζήτηση παλαιότερων και σύγχρονων παραδειγμάτων, τη βασική δυνατότητα άσκησης κριτικής σε θέματα τοπιακού-αστικού σχεδιασμού, με ιδιαίτερη έμφαση σε θέματα τοπιακής ανάπλασης υποβαθμισμένων αστικών περιοχών.

Ο δεύτερος στόχος του μαθήματος είναι να αποκτήσουν οι σπουδαστές/τριες, βασικές γνώσεις, τη δυνατότητα πρότασης στρατηγικών τοπιακής ανάπλασης.

Ο τρίτος στόχος αφορά την ανάπτυξη σχεδιαστικών-συνθετικών δεξιοτήτων, στο πεδίο του τοπιακού σχεδιασμού. Η κατεύθυνση αυτή αφορά κύρια σπουδαστές με υπόβαθρο γνώσεων αρχιτεκτονικού ή αστικού σχεδιασμού.

Ο τέταρτος στόχος αφορά την εξοικείωση με την τοπιακή κατεύθυνση των προτάσεων για την ενίσχυση της ιδιαίτερης ταυτότητας ενός τόπου ή με την πολιτιστική-ιστορική ιδιαιτερότητα του τοπίου.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ-ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Το μάθημα οργανώνεται σύμφωνα με την ακόλουθη θεματολογία:

- Περιβάλλον και Τοπίο. 'Περιβαλλοντική' προσέγγιση και 'τοπιακός σχεδιασμός'.
- Η πρώτη οργάνωση αστικών πάρκων και η πρώτη οργάνωση αστικών 'πράσινων' δικτύων στις Δυτικές χώρες κατά τα τέλη του 19^{ου} αιώνα και τις αρχές του 20^{ου}. Το αίτημα των κηπουπόλεων και η παλαιότερη συσχέτιση οικιστικών περιοχών και αστικών οικιστικών συγκροτήσεων.
- Η σύγχρονη κίνηση της 'τοπιακής πολεοδομίας – landscape urbanism': Ενεργή συσχέτιση φυσικών διεργασιών και αστικού τοπίου.

- Η σχηματοποίηση των φυσικών στοιχείων κατά τον σχεδιασμό του τοπίου. Θεωρητική ερμηνεία και εφαρμοσμένα παραδείγματα ανάπλασης υποβαθμισμένων αστικών περιοχών.
- Το 'πολιτισμικό ιστορικό τοπίο'. Νεότερο 'πολιτικό τοπίο' και Ελληνικές αναφορές στις Δυτικές χώρες.
- Προβολή της 'ιδιαίτερης ανταγωνιστικής ταυτότητας πόλεων και περιοχών - city and region or territory branding' σε συσχετισμό με τον τοπιακό σχεδιασμό και την ανάδειξη του 'πολιτισμικού ιστορικού τοπίου'.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

(α) Το μάθημα περιλαμβάνει θεωρητική διδασκαλία με διαλέξεις και παρουσίαση εποπτικού υλικού.

(β) Περιλαμβάνει επίσης συνοπτικής θεωρητική εργασία η οποία επεξηγεί τις απόψεις τους στο πλαίσιο μιας...

(γ)...ευρύτερης ομαδικής εργασίας εφαρμογής με συγκεκριμένο αντικείμενο πρότασης τοπιακής ανάπλασης υποβαθμισμένης περιοχής.

Για τους σπουδαστές με προηγούμενη σχεδιαστική εμπειρία η προηγούμενη εργασία (β) θα περιοριστεί σε στοιχειώδη παρουσίαση. Από τους υπόλοιπους σπουδαστές θα απαιτηθεί η εκτενής θεωρητική κάλυψη και συνολική υποστήριξη της εργασίας (γ).

ΤΡΟΠΟΣ ΚΑΙ ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Η αξιολόγηση των φοιτητών θα γίνει με ι) την ατομική εργασία (β) και στο τέλος του εξαμήνου με ιι) την παρουσίαση της ομαδικής εργασίας (γ) και ιιι) προφορική εξέταση.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Baljon L. (1992), *Designing Parks. Examination of Contemporary Approaches to Design in Landscape Architecture*. Architectura and Natura Press, Amsterdam.

Beveridge C. V. και Rocheleau P. (1998): *Frederick Law Olmsted. Designing the American Landscape*. Universe Publ., New York.

Blank P. (2008), *The Vertical Garden. From Nature to the City*. Norton and Co ed., London.

Van Blerck H. και Dettmar J. (1999), *Landscape – 9+1 Young Dutch Landscape Architects*. NAI Publishers, Rotterdam.

Burlen K. (επμ.) (1987), *La Banlieue Oasis. Henri Sellier et les cités-jardins 1900-1940*. Presses Universitaires de Vincennes, Saint-Denis.

Γιακωβάκη Ν. (2006), *Ευρώπη μέσω Ελλάδας. Μια καμπή στην ευρωπαϊκή αυτοσυνείδηση. 17ος – 18ος αιώνας*. Εκδ. Εστία, Αθήνα.

Chadwick G. F. (1966), *The Park and the Town: Public Landscape in the 19th and 20th Centuries*. The Architectural Press, London.

Goulet P. (1983), "Concours international pour le parc de la Villette. Chapitre II: A l'ombre de la rigueur". Περ. L' Architecture d' aujourd'hui, τχ. 227, Paris.

Δουκέλλης, Παναγιώτης (επιμ.), (2005), *Το Ελληνικό Τοπίο. Μελέτες Ιστορικής Γεωγραφίας και Πρόσληψης του Τοπίου*. Εκδ. Εστίας, Αθήνα.

Howard E.: *Garden Cities of To-morrow*. London: Εκδ. S. Sonnenschein & Co, 1902. Ηλ. παρουσίαση: www.sacred-texts.com/utopia/index.htm.

Lootsma V. B. (2002), "Biomorphic Intelligence and Landscape Urbanism", Περιοδικό Topos, Μόναχο, τχ. 40, σελ. 10-25.

Michel J. (επιμ.) (1996), *Yves Brunier Landscape Architect – Paysagiste*. Εκδ. Birkhäuser, Basel.

Μωραΐτης Κ. (2005), *Το Τοπίο, πολιτιστικός προσδιορισμός του τόπου. Σημειώσεις, για τη νεότερη τοπιακή επεξεργασία του τόπου*. Εκδ. Ε.Μ. Πολυτεχνείου, Αθήνα.

Μωραΐτης Κ. (2011), «Η πολιτισμική διεύρυνση των θεωρήσεων του Τοπίου. Καταγωγή και σημασία των συμμετοχικών διαδικασιών». Πρακτικά συνεδρίου «Δημόσιος Χώρος... Αναζητείται», με τίτλο Public Space. Εκδ. Cannon Not Design Publications, Θεσσ/κη, καταχώρηση Z13.

Μωραΐτης Κ. (2012), «Αποδίδοντας 'σχήμα' στο τοπίο». The Athens Review of books – Αθηναϊκή Επιθεώρηση του βιβλίου, Αθήνα, τεύχος 33.

Μωραΐτης Κ. (2005), «Εισαγωγικό σημείωμα για το τοπίο και την κληρονομιά του πολιτισμού». Ηλεκτρονικό περιοδικό Monumenta, τεύχος 06, με θέμα Τοπίο – Landscape, 24/12/2012- <http://www.monumenta.org>,

Moraitis K. (2013), «Reversing urban centrality: Former examples and emerging design possibilities». Book of Abstracts of the International Conference on 'Changing Cities'. Spatial, morphological, formal and socio-economic dimensions. Grafima Publ., Θεσσ/κη, σελ. 59.

Μωραΐτης Κ. «Το Ελληνικό Τοπίο: Θεωρητικό Σχεδιάσμα με αφορμή το νησί της Σύρου». Κείμενο συμμετοχής στον τιμητικό τόμο προς τιμήν του ομότιμου καθηγητή της Σχολής Αρχιτεκτόνων Μηχανικών Ε.Μ.Π. Ιωσήφ Στεφάνου. Υπό έκδοσιν.

Μωραΐτης Κ. (2013), «Η σχηματοποίηση κατά την τοπιακή ερμηνεία. Ο συσχετισμός της θεωρητικής πρότασης του Σχηματισμού, με την Αισθητική Θεώρηση και τον Σχεδιασμό του Τοπίου». XXIII World Congress of Philosophy – Philosophy as Inquiry and Way of Life, Abstracts. Εκδ. Greek Philosophical Society and FISP, Αθήνα 2013, σελ. 481.

Moraitis K. (2013), "The non-verbal Expression of Building Design and its Teaching Importance for the relative Fields of Urban Design and Landscape Design". Improving Learning Quality in Architectural Educational Environments, εκδ. ENHSA και ΕΑΑΕ, Θεσσ/κη, σ. 91-99.

Moraitis K. (2013) "Tradition - Landscape – History: The island of Syros as an example of multiple cultural correlations". Sustainable Development, Culture, Traditions Journal - Volume 1/2013 (ISSN 2241-4010) σ. 100-113, Institute of Sustainable Development, Culture, Traditions, του Κέντρου Ιστορικών Μελετών Καθολικής Επισκοπής Σύρου (KIMKEΣ).

Μωραΐτης Κ. (2013), «Παράδοση - Τοπίο - Ιστορία: Το νησί της Σύρου, παράδειγμα πολλαπλών πολιτισμικών συσχετισμών». *Sustainable Development, Culture, Traditions Journal*, στα ελληνικά ως Βιώσιμη Ανάπτυξη, Πολιτισμός, Παραδόσεις– Τόμος 1/2013 (ISSN 2241-4002), σ. 114-127.

Μωραΐτης Κ. (2013), «Τοπία Ολισθηρών Σημασιών» και «Τοπία Σημαίνοντα». 10th International Conference on Semiotics: Changing worlds and Signs of the times – Book of Abstracts. Εκδ. The Hellenic Semiotics Society – The University of Thessaly, Βόλος, σ. 32-33.

Moraitis K. (2014), “Re-designing Garden History. Research Program for the Upgrade of the National Garden of Athens”. 6th International Congress «Science and Technology for the Safeguard of Cultural Heritage in the Mediterranean Basin» - Proceedings – Vol. I – Sessions A, C: Resources of the territory, Biological Diversity). Editore Valmar, Roma, σ. 412-420.

Μωραΐτης Κ. (2012), *Το τοπίο πολιτιστικός προσδιορισμός του τόπου: Παρουσίαση και θεωρητικός συσχετισμός των σημαντικότερων νεότερων προσεγγίσεων της τοπιακής επεξεργασίας του τόπου*. Διδακτορική διατριβή, ΕΜΠ, Αθήνα.

Roger A. (1989), «*Esthétique du Paysage au Siècle des Lumières*». Από Marcel O. (επιμ.), *Composer le paysage*. Éd. Champs Vallon, Paris, σ. 60-82.

Rogers E. B. - Eustis E. S. - Bidwell J. (2011), *Romantic Gardens. Nature, Art and Landscape Design*. The Morgan Library and Museum, Νέα Υόρκη.

Rose J. C. (1938): “*Freedom in the Garden*”, περ. Pencil Points. Αναδημοσιεύεται στο Μ. Trieb (επ.): *Modern Landscape Architecture: A critical review*.

Ruby I. και A. (2005), *Groundscapes. El reencuentro con el suelo en la arquitectura contemporánea*. Εκδ. Gustavo Gili, Barcelona.

Τερκενλή Θ. (1996), *Το Πολιτισμικό Τοπίο: Γεωγραφικές Προσεγγίσεις*. Εκδ. Παπαζήση, Αθήνα.

Ηλεκτρονικές Εκδόσεις

Μωραΐτης Κ. (υπό έκδοσιν), Σχήματα Τοπίου. Ηλεκτρ. εκδ Κάλλιπος

Μωραΐτης Κ. (υπό έκδοσιν), Η τέχνη του Τοπίου. Ηλεκτρ. εκδ Κάλλιπος.

10. ΑΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΚΑΙ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΥΡΡΙΚΝΟΥΜΕΝΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ (shrinking cities)

ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Ε5

ΚΥΡΙΟΙ ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ: Ασπασία Γοσποδίνη (gospod@uth.gr),

Βύρων Κοτζαμάνης (bkotz@uth.gr),

Δημήτριος Καλλιώρας (dkallior@uth.gr),

Βιργινία Γαλάνη (virnagalani@gmail.com)

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Μάθημα Επιλογής

Πιστωτικές μονάδες (ECTS): Τέσσερις (4)

ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Πρώτον, απόκτηση εξειδικευμένων και σε βάθος γνώσεων αναφορικά με το φαινόμενο της οικονομικής και δημογραφικής συρρίκνωσης των πόλεων καθώς και τους διαφορετικούς τύπους ανάπλασης και αναγέννησης συρρικνούμενων πόλεων, τις βέλτιστες πρακτικές κατά τις τελευταίες δεκαετίες διεθνώς. Δεύτερον, αναβάθμιση της κριτικής ικανότητας των φοιτητών σε ζητήματα αστικής συρρίκνωσης, καθώς και βελτίωση της σχεδιαστικής ικανότητάς τους για σύνταξη προτάσεων ανάπλασης και αναγέννησης πόλεων και περιοχών σε κρίση και συρρίκνωση, με έμφαση σε εφαρμόσιμες προτάσεις για τις ελληνικές πόλεις.

Λέξεις-κλειδιά για αναζήτηση στο διαδίκτυο: συρρικνούμενες πόλεις (shrinking cities), αστική ανάπλαση και αναγέννηση.

ΣΚΟΠΟΙ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα στοχεύει, πρώτον, στην αναβάθμιση των γνώσεων των φοιτητών σε θέματα που σχετίζονται με τους χωρικούς μετασχηματισμούς των σύγχρονων πόλεων που συνδέονται με το φαινόμενο της αστικής χωρικής συρρίκνωσης (urban shrinkage). Δεύτερον, στοχεύει στην άσκηση της κριτικής ικανότητας και των τεχνικών δεξιοτήτων των φοιτητών στη χωρική ανάλυση περιπτώσεων πόλεων και αστικών περιοχών σε συρρίκνωση καθώς και στην παραγωγή αστικών πολιτικών και την εκπόνηση προτάσεων αστικής αναζωογόνησης (urban regeneration, gentrification).

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ - ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Το μάθημα επικεντρώνεται στο φαινόμενο της ‘αστικής συρρίκνωσης’ (‘urban shrinkage’) – οικονομικής και δημογραφικής – των σύγχρονων πόλεων, η οποία είναι αποτέλεσμα συνθηκών όπως η αποβιομηχάνιση, η προαστιοποίηση, η οικονομική αναδιάρθρωση, η ριζική αλλαγή του πολιτικο-οικονομικού μοντέλου μιας χώρας, αλλά και η παγκοσμιοποίηση και η οικονομική κρίση (τοπική, περιφερειακή ή διεθνής). Ειδικότερα, οι θεματικοί άξονες των διαλέξεων θα συμπεριλαμβάνουν τα εξής:

- Τα αίτια γένεσης του φαινομένου της ‘αστικής συρρίκνωσης’ και των σύγχρονων εκφάνσεων αυτού τις τελευταίες δεκαετίες.

- Αστική συρρίκνωση ως αποτέλεσμα της (α) οικονομικής αναδιάρθρωσης και αποβιομηχανοποίησης, και (β) της προαστιοποίησης και αστικής διάχυσης και οι βέλτιστες πολιτικές και πρακτικές αστικής ανάπλασης και αναζωογόνησης.

- Το παράδειγμα των βορειοαμερικανικών πόλεων
- Το παράδειγμα των πόλεων της βορειοδυτικής Ευρώπης

- Αστική συρρίκνωση ως αποτέλεσμα ριζικής αλλαγής του πολιτικο-οικονομικού μοντέλου και οι βέλτιστες πολιτικές και πρακτικές αστικής ανάπλασης και αναζωογόνησης

- Το παράδειγμα των πόλεων στις πρώην σοσιαλιστικές χώρες της ανατολικής Ευρώπης.

- Αστική συρρίκνωση ως συνέπεια των συνθηκών της οικονομικής παγκοσμιοποίησης και της διεθνούς οικονομικής κρίσης.
 - Το παράδειγμα των ελληνικών πόλεων και προτάσεις για την ανάπλαση και την αναγέννησή τους.
- Η οικονομική διάσταση της αστικής συρρίκνωσης - κύρια αίτια και σύγχρονες εκφάνσεις του φαινομένου και οικονομικές πολιτικές αναγέννησης.
 - Η έννοια του ανταγωνισμού των πόλεων (περιοχών) και πως αυτός μπορεί να οδηγήσει στη συρρίκνωση και μελέτες περίπτωσης.
 - Η δημογραφική διάσταση της αστικής συρρίκνωσης και μελέτες περίπτωσης.
 - Η έννοια/πρακτική της «έξυπνης συρρίκνωσης» (“smart shrinkage”).

Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην κατανόηση και εμβάθυνση των αρνητικών χωρικών επιπτώσεων της οικονομικής κρίσης στις ελληνικές πόλεις, που συνδέονται με νέες πραγματικότητες όπως κενά εμπορικά καταστήματα, επαγγελματικοί χώροι και γραφεία, εγκαταλειμμένα βιομηχανικά και βιοτεχνικά κελύφη, κενά κτήρια κατοικίας λόγω μετανάστευσης των πληθυσμών σε άλλες χώρες, αλλά και προς οικονομικότερες περιοχές κατοικίας των πόλεων ή προς αγροτικούς οικισμούς.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

Το μάθημα περιλαμβάνει θεωρητική ενότητα και ερευνητική ενότητα:

A) Στα πλαίσια της θεωρητικής ενότητας, γίνονται διαλέξεις από τους διδάσκοντες που παρουσιάζουν το φαινόμενο της ‘αστικής συρρίκνωσης’ (‘urban shrinkage’) – οικονομικής και δημογραφικής – καθώς και εικόνες και προβολές με βίντεο που παρουσιάζουν υποδειγματικές περιπτώσεις.

B) Στα πλαίσια της ερευνητικής ενότητας, οι φοιτητές καλούνται να εκπονήσουν ομαδική εργασία με θέμα την αστική συρρίκνωση των ελληνικών πόλεων και ειδικά των πόλεων της Περιφέρειας Θεσσαλίας:

- Διερεύνηση και επισήμανση των συγκεκριμένων περιοχών μιας πόλης που παρουσιάζουν συρρίκνωση,
- Καταγραφή και αποτύπωση του φαινομένου σε χάρτες,
- Τη συσχέτισή του φαινομένου της συρρίκνωσης με τα συγκεκριμένα οικονομικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά της περιοχής
- Προτάσεις πολιτικών αστικής ανάπλασης και αναγέννησης.

Κατά τη διάρκεια του εξαμήνου θα γίνουν διορθώσεις, κατά τις οποίες η παρουσία όλων των μελών της ομάδας είναι απαραίτητη. Επίσης απαραίτητη είναι η παρουσία όλων των μελών της ομάδας κατά την τελική παρουσίαση της εργασίας.

ΤΡΟΠΟΣ ΚΑΙ ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Η αξιολόγηση των φοιτητών θα γίνεται μέσω βαθμολόγησης (α) της ομαδικής εργασίας, και (β) της προφορικής εξέτασης των φοιτητών και (γ) της παρουσίας των εργασιών στο τέλος του εξαμήνου. Ειδικότερα,

Ομαδική Εργασία: 70%

Προφορική εξέταση: 20%

Παρουσίαση εργασίας: 10%.

ΒΑΣΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ferrari, E., Roberts, J., (2004a), 'Liverpool – Changing Urban Form', Report on Shrinking Cities: 130-136. Available on line www.shrinkingcities.com

Ferrari, E., Roberts, J., (2004b), 'Manchester – Regrowth of a shrinking city', Report on Shrinking Cities: 40-51. Available on line www.shrinkingcities.com

Gospodini, A. (2002), "European cities in competition and the new 'uses' of urban design", *Journal of Urban Design*, 7(1): 59-74.

Γοσποδίνη, Α. (2012), 'Οικονομική κρίση και οι συρρικνούμενες ελληνικές πόλεις', Πρακτικά του 3ου Πανελλήνιου συνεδρίου Πολεοδομίας, Χωροταξίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης, που διοργανώθηκε από το Τμήμα Μηχανικών Πολεοδομίας, Χωροταξίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης, Παν. Θεσσαλίας, Βόλος 27-30 Σεπτ. 2012,. e-book (επιμ) Ά. Γοσποδίνη, Δ. Γούσιος, Β. Κοτζαμάνης, Α. Κούγκολος, Η. Μπεριάτος, Μ.- Ν. Ντυκέν, Δ. Οικονόμου, Π. Σκάγιαννης, Ό. Χριστοπούλου, Πανεπιστημιακές εκδόσεις Θεσσαλίας ISBN 978-960-9439-13-8 και Εκδόσεις Γραφήμα ISBN 978-960-6865-52-7: 296-306.

Gospodini, A. (2006), 'Portraying, Classifying and Understanding the emerging landscapes in the Postmodern city', in *Cities* 23(5): 311-331.

Hollander, J., B., (2010), 'Moving Toward a Shrinking Cities Metric: Analyzing Land Use Changes Associated With Depopulation in Flint, Michigan' *Cityscape: A Journal of Policy Development and Research* 12 (1): 133-151

Juckenack, C.C., Wittermann, C. (2006), '12000 hectares derelict land in Thuringia'. In: Genske, D.D., Huch, M., Muller, B., *Zukunft-Flache-Raum. Schriftenreihe der Deutschen Geologischen Gesellschaft DGG*

Lotscher, L., (2005), 'Shrinking East German Cities?' in E. Nowosielska and J.J. Parysek (eds) *Cities in the transforming Post-Communist Countries: Ten Years of Economic, Social and Spatial Experience*, special issue of *GEOGRAPHIA POLONICA* 78(1): 79-98.

Nipper, J., Schulz, K., and Wiratanaya, E., (2009), 'Germany's demographic changes and its implications for shrinking cities: disaster or development opportunities' a paper presented at the international conference *The Evolution of Integration in Europe, 20 Years after the fall of the Berlin Wall*, Viessmann Academy in Allendorf a.d. Eder, Hessen, Germany, October 11-14, 2009. Available on line http://www.wlu.ca/viessmann/Integration/Nipper_Schulz_Wiratanaya.pdf

Oguz, S., Velibeyoglu, K., Velibeyoglu, H., (2010), 'Vulnerability of Housing in Shrinking Cities: Case of Izmir', a paper presented at the ENHR 2010 conference, the 22nd international conference on Housing Research and Environment, ISTANBUL, 4-7 July, 2010. Available online http://enhr2010.com/fileadmin/templates/ENHR2010_papers_web/papers_web/WS06/WS06_106_Vermeersch.pdf

Pallagst, K., M., Wiechmann, Th. (2005) *Shrinking smart—staedtische*

Schrumpfungsprozesse in den USA, in Gestring, Norbert et al (ed.) Jahrbuch Stadtregion 2004/05, Schwerpunkt: Schrumpfende Staedte, VS Verlag fuer Sozialwissenschaften, Wiesbaden.

Pallagst, K., M., (2007a), 'Shrinking Cities in the United States of America: Three Cases, Three Planning Stories' in The Future of Shrinking Cities - Problems, Patterns and Strategies of Urban Transformation in a Global Context, Conference Proceedings, Berkeley, USA: Published by the Center for Global Metropolitan Studies, Institute of Urban and Regional Development and the Shrinking Cities International Research Network, February 2007

Pallagst, K., M., (2007b), Growth management in the US between theory and practice, Ashgate, Aldershot.

Pallagst, K., M., (2008), Shrinking Cities. Planning Challenges from an International Perspective, Cleveland, USA: Kent State University and Cleveland Urban Design Collaborative.

Pallagst, K., M., Aber, J., Audirac, I., Cunningham-Sabot, E., Fol, S., Martinez-Fernandez, C., Moraes, S., Mulligan, H., Vargas-Hernandez, J., Wiechmann, Th., Wu, T., Rich, J., (2009) (eds), The Future of Shrinking Cities: Problems, Patterns and Strategies of Urban Transformation in a Global Context, Berkeley: University of California.

Parysek, J. J. (2005), 'Development of Polish Towns and Cities and Factors Affecting This Process at the Turn of the Century' in E. Nowosielska and J J. Parysek (eds) Cities in the transforming Post-Communist Countries: Ten Years of Economic, Social and Spatial Experience, special issue of GEOGRAPHIA POLONICA 78(1): 99-116.

Rybczynski, W., Linneman, P. D., (1999), 'How to save our shrinking cities?' Public Interest 135, Research Library: 30-44

Sassen, S. (2001), 'Cities in the Global Economy', in Paddison, R. (ed.) Handbook of Urban Studies, London: Sage Publications, pp.257-282.

Stansel, D., (2011), 'Why Some Cities Are Growing and Others Shrinking' Cato Journal, 31(2) (Spring/Summer 2011): 285-303.

Strykiewicz, T., Ciesiółka, P., Jaroszewska, E. (2011), 'Urban shrinkage and the post-socialist transformation: The case of Poland', paper presented at the conference Shrinkage in Europe: Causes, effects and policy strategies, Amsterdam 16-17 Febr. 2011.

Wiechmann, T., (2008), Strategic Flexibility beyond Growth and Shrinkage. Lessons from Dresden, Germany. Cleveland, USA: Kent State University and Cleveland Urban Design Collaborative.

Wiechmann, T., (2009), 'Conversion Strategies under Uncertainty in Post-Socialist Shrinking Cities: The Example of Dresden in Eastern Germany', in Pallagst, K., Aber, J., Audirac, I., Cunningham-Sabot, E., Fol, S., Martinez-Fernandez, C., Moraes, S., Mulligan, H., Vargas-Hernandez, J., Wiechmann, Th., Wu, T., Rich, J., (2009) (eds), The Future of Shrinking Cities: Problems, Patterns and Strategies of Urban Transformation in a Global Context, Berkeley: University of California, p.p 5-17.

Wolff, M., (2010), 'Urban Shrinkage in Europe. Benefits and limits of an indicator-based analysis', Working Paper Nr. 2010-06, Institute of Geography Dresden University of Technology. Available online www.cost.esf.org (accessed July 2011).

11. ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΕΣ ΚΑΙ ΕΥΦΥΕΙΣ ΠΟΛΕΙΣ (creative and smart cities) ΚΑΙ ΔΡΑΣΕΙΣ ΑΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΛΑΣΗΣ

ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Ε6

ΚΥΡΙΟΙ ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ: Βύρων Κοτζαμάνης (bkotz@uth.gr),

Βασίλειος Τσέλιος (vtselios@prd.uth.gr),

Σοφία Αυγερινού Κολώνια (skolonia@arch.ntua.gr).

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Μάθημα Επιλογής

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ (ECTS): 4

ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Βασικές γνώσεις σχετικά με τις νέες τάσεις αστικού σχεδιασμού που βασίζονται στη δημιουργική οικονομία, στις σύγχρονες τεχνολογίες και την καινοτομία. Στη σύγχρονη παγκοσμιοποιημένη πραγματικότητα οι πόλεις αναδεικνύονται σε κέντρα οικονομικής δραστηριότητας, καινοτομίας και πολιτισμού. Οι ραγδαίες μεταβολές, που υφίστανται οι πόλεις περιλαμβάνουν διαδικασίες όπως η αποβιομηχάνιση, η υποβάθμιση των ιστορικών περιοχών, η μετανάστευση και η αύξηση της κινητικότητας του πληθυσμού σε παγκόσμιο επίπεδο. Επίσης η εμφάνιση της συμβολικής οικονομίας και κατανάλωσης επηρεάζουν σημαντικά τη διαχείριση του χώρου και του σχεδιασμού. Η δημιουργικότητα η ευφυΐα και μιας πόλης σήμερα αναδεικνύονται σε σημαντικά στοιχεία της αστικής πολιτικής. Η έννοια της δημιουργικότητας, ή πιο συγκεκριμένα της δημιουργικής οικονομίας, βρίσκεται στο επίκεντρο ενδιαφέροντος των ειδικών που ασχολούνται με το σχεδιασμό του αστικού χώρου. Η δημιουργική οικονομία θεωρείται ότι είναι μια εξαιρετικά δυναμική και αναπτυσσόμενη συνιστώσα του σχεδιασμού σε τοπικό όσο και εθνικό επίπεδο και ως εκ τούτου έχει σήμερα τεθεί στον πυρήνα των διεθνών και ευρωπαϊκών στρατηγικών ανάπτυξης. Η δημιουργική οικονομία περιλαμβάνει δραστηριότητες που συνδυάζουν εποικοδομητικά τον πολιτισμό, την παράδοση, την τεχνολογία και την ευφυΐα.

Η Έκθεση της UNCTAD του 2008 για τη Δημιουργική Οικονομία πρότεινε έναν περιεκτικό ορισμό αναγνωρίζοντας τις ευρύτερες κοινωνικές επιπτώσεις. Η Εδαφική Ατζέντα της ΕΕ για το 2020, που συζητήθηκε το Μάιο του 2011, υποστηρίζει την ανάγκη να γίνουν οι πόλεις κινητήρες της έξυπνης, βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης. Σε αυτή τη γραμμή σκέψης μια δημιουργική πόλη είναι μια πόλη όπου οι πολιτιστικές και δημιουργικές βιομηχανίες προάγουν την καινοτομία και την ανάπτυξη και να συμβάλουν στην αειφόρο ανάπτυξη, στη

δημιουργία θέσεων εργασίας και στην κοινωνική συνοχή. Σήμερα, στον Ευρωπαϊκό Νότο και τη Μεσόγειο γενικότερα, που υφίστανται τις δραματικές συνέπειες της οικονομικής κρίσης η δημιουργική οικονομία θα μπορούσε να προσφέρει μια διέξοδο. Έτσι διατυπώνεται η υπόθεση ότι η προσαρμογή στις σύγχρονες συνθήκες των παραδοσιακών τοπικών τεχνογνωσιών και η διασύνδεσή τους με τα σύγχρονα μέσα πληροφόρησης και τεχνολογίας, η δικτύωση των επαγγελματιών καθώς και η δημιουργία νέων clusters θα μπορούσε να δώσει νέες προοπτικές αστικής ανάπτυξης

Λέξεις-κλειδιά για αναζήτηση στο διαδίκτυο: αστικός σχεδιασμός, δημιουργικότητα, δημιουργική τάξη, δημιουργική οικονομία, συμβολική οικονομία και κατανάλωση, καινοτομία, νέες τεχνολογίες, δημιουργικές και ευφυείς πόλεις

ΣΚΟΠΟΙ & ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Στόχος είναι να αποκτήσουν οι φοιτητές/τριες, (μέσα από την αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών) τις βασικές γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες καταλλήλου επιπέδου, ώστε να εφαρμόζουν τη δημιουργικότητα σε συνδυασμό σύγχρονες τεχνολογίες και καινοτομίες σε προτάσεις διαχείρισης και σχεδιασμού του αστικού χώρου.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ-ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Το μάθημα οργανώνεται σύμφωνα με την ακόλουθη θεματολογία:

- Δημιουργικές βιομηχανίες και αστική ανάπτυξη
- Παραδοσιακές τεχνογνωσίες και των δημιουργικές κοινότητες
- Πολιτικές για τη δημιουργική οικονομία
- Δημιουργική επιχειρηματικότητα και των νέες τεχνολογίες
- Η συμβολή της δημιουργικότητας στην εικόνα της πόλης
- Δημιουργικότητα και πολιτιστικός τουρισμός
- Clusters και δίκτυα της δημιουργικότητας, της καινοτομίας και της γνώσης
- Αποκέντρωση και ευφυείς πόλεις

ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

Το μάθημα περιλαμβάνει θεωρία και εργασία. Για τους σκοπούς του μαθήματος γίνονται και προβολές που παρουσιάζουν υποδειγματικές περιπτώσεις υλοποίησης προγραμμάτων στα πλαίσια της δημιουργικής οικονομίας και της έξυπνης διαχείρισης συγχρόνων πόλεων.

ΤΡΟΠΟΣ ΚΑΙ ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Η αξιολόγηση των φοιτητών θα γίνει με (α) ατομική εργασία και (β) γραπτές ή/και προφορικές εξετάσεις στο τέλος του εξαμήνου.

ΒΑΣΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Αυγερινού Κολώνια Σοφία Κλαμπατσέα: Ειρήνη Τοπικές τεχνογνωσίες και συναφείς δραστηριότητες ως μηχανισμοί διαμόρφωσης σύγχρονων αστικών τοπίων στο συλλογικό τόμο *Τα νέα αστικά τοπία και η ελληνική πόλη* (επιμ. Άσπα Γοσποδίνη, Ηλίας Μπεριάτος), Εκδόσεις ΚΡΙΤΙΚΗ, Αθήνα 2006,

Αυγερινού Κολώνια Σοφία: Δημιουργικές πόλεις και εργαστήρια μουσεία, στο συλλογικό τόμο *Μνημη –Μουσείο-Πόλη* (επιμ. Βασ. Πετρίδου-Παν Πάγκαλος, Εκδοση Πανεπιστημίου Πατρών ,Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών 2013

Florida Richard, *Cities and the Creative Class*, Routledge, 2005

Laundry Charles , *The Creative City: A Toolkit for Urban Innovators*, Paperbac 2008

Parkinson M., Biankini F., *Cultural policy and urban regeneration*, Manchester, University Press, 1994 και Landry Charles, *The Creative City: A toolkit for urban innovators'* May 2000, Earthscan

Unesco: *The creative cities network a global platform for local Endeavour*

Κείμενα πολιτικής

1. Creative Europe 2014-2020
2. Europe 2020 Strategy, the Innovation Union
3. World Cities Culture Report
4. The Smart Cities and Communities Initiative launched in 2011

Διαδικτυακοί τόποι

http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2004_2009/documents/dv/territoriala_g-leipzigchart_ex_summary_/TerritorialAg-LeipzigChart_Ex_summary_el.pdf

<http://www.eu2011.hu/> (Territorial Agenda of the European Union 2020)

http://ec.europa.eu/culture/creative-europe/index_en.htm

<http://www.unesco.org/culture>

http://www.unesco.org/bpi/pdf/memobpi25_culturalindustries_en.pdf

<http://www.unesco.org/culture/en/creativecities>

http://www.unesco.org/new/fileadmin/MULTIMEDIA/HQ/CLT/pdf/Creative_cities_brochure_en.pdf

12. ΕΥΕΛΙΚΤΕΣ ΚΑΙ ΑΝΘΕΚΤΙΚΕΣ ΠΟΛΕΙΣ (resilient cities) ΚΑΙ ΔΡΑΣΕΙΣ ΑΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΛΑΣΗΣ

ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Ε7

ΚΥΡΙΟΣ ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ: Νικόλαος Τριανταφυλλόπουλος (ntriant@uth.gr),

Βύρων Κοτζαμάνης (bkotz@uth.gr),

Νικόλαος Βογιαζίδης (nbog@uth.gr)

Βασίλειος Τσέλιος (vtselios@prd.uth.gr).

Επισκέπτες καθηγητές : Ελένη Χανιώτου (hhaniotou@arch.ntua.gr),

Αθανάσιος Παγώνης, (tpagonis@arch.ntua.gr)

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Μάθημα Επιλογής

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ (ECTS): Τέσσερις (4)

ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Πρώτον, απόκτηση εξειδικευμένων και σε βάθος γνώσεων αναφορικά με τη βιώσιμη ανάπτυξη των πόλεων, την ανθεκτικότητα και την ευελιξία τους, σχετικά με την έννοια της πολυπλοκότητας και τη σημασία για έναν 'ευέλικτο', ανθεκτικό και βιώσιμο σχεδιασμό στον αστικό και οικιστικό χώρο. Επίσης, δεξιότητες και ικανότητες για τους φοιτητές/τριες να ερμηνεύουν, αξιολογούν και διαμορφώνουν κρίσεις και προτάσεις για σύγχρονα θέματα αστικού σχεδιασμού μέσα από μια συνδυασμένη χωρική και κοινωνική προσέγγιση (δηλαδή θέματα σχετικά με την δομή, οργάνωση και λειτουργία του αστικού χώρου).

Λέξεις-κλειδιά για αναζήτηση στο διαδίκτυο: Ευέλικτες και ανθεκτικές πόλεις (resilient cities), urban resilience, αστική ανάπλαση και αναγέννηση.

ΣΚΟΠΟΙ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα στοχεύει, πρώτον, στην αναβάθμιση των γνώσεων των φοιτητών σε θέματα που σχετίζονται με τους χωρικούς μετασχηματισμούς των σύγχρονων πόλεων που συνδέονται με τη βιώσιμη αστική ανάπτυξη και την αντιμετώπιση ξαφνικών κρίσεων είτε από φυσικά αίτια (σεισμοί, πλημμύρες, κλιματική αλλαγή), είτε από ανθρωπογενή αίτια (τρομοκρατικό κτύπημα, οικονομική κρίση). Δεύτερον, στοχεύει στην άσκηση της κριτικής ικανότητας και των τεχνικών δεξιοτήτων των φοιτητών στη χωρική ανάλυση περιπτώσεων πόλεων και αστικών περιοχών καθώς και στην παραγωγή αστικών πολιτικών και την εκπόνηση προτάσεων βιώσιμης αστικής ανάπτυξης, και ανθεκτικών και ευέλικτων αστικών σχηματισμών (resilient cities).

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ - ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Οι θεματικοί άξονες των διαλέξεων θα συμπεριλαμβάνουν τα εξής:

- Ορισμοί και προσεγγίσεις των εννοιών «βιώσιμη ανάπτυξη» και “resilient city”.
- Οι έννοιες της πολυπλοκότητας, της ανθεκτικότητας, της 'ευελιξίας'
- Ο ρόλος της ανθεκτικότητας στον αστικό σχεδιασμό

- Σχεδιασμός πόλεων ικανών να αντιμετωπίσουν την κλιματική αλλαγή
- Σχεδιασμός πόλεων ικανών να αντιμετωπίσουν κρίσεις από φυσικά αίτια όπως σεισμοί, πλημμύρες.
- Σχεδιασμός πόλεων ικανών να αντιμετωπίσουν οικονομική κρίση.
- Σχεδιασμός πόλεων ικανών να αντιμετωπίσουν κοινωνική κρίση.
- Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στις ελληνικές πόλεις και την αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσης και της κοινωνικής κρίσης. Ειδικότερα, το μάθημα συμβάλλει στην κατανόηση και εμβάθυνση των αρνητικών επιπτώσεων της οικονομικής κρίσης στις ελληνικές πόλεις, που συνδέονται με νέες χωρικές πραγματικότητες (κενά εμπορικά καταστήματα, επαγγελματικοί χώροι και γραφεία, εγκαταλειμμένα βιομηχανικά και βιοτεχνικά κελύφη, κενά κτήρια κατοικίας), νέες δημογραφικές συνθήκες (μετανάστευση πληθυσμών σε άλλες χώρες, αλλά και προς οικονομικότερες περιοχές κατοικίας των πόλεων ή προς αγροτικούς οικισμούς), και νέες κοινωνικές συνθήκες (πτώχευση των μεσαίων και χαμηλών κοινωνικών στρωμάτων).

ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

Το μάθημα περιλαμβάνει θεωρητική ενότητα και ερευνητική ενότητα:

Α) Στα πλαίσια της θεωρητικής ενότητας, γίνονται διαλέξεις από τους διδάσκοντες που παρουσιάζουν τις προσεγγίσεις του 'urban resilience' – καθώς και εικόνες και προβολές με βίντεο που παρουσιάζουν υποδειγματικές περιπτώσεις.

Β) Στα πλαίσια της ερευνητικής ενότητας, οι φοιτητές καλούνται να εκπονήσουν ομαδική εργασία με θέμα «Αστική ανάπλαση για την ενίσχυση της βιωσιμότητας, της ευελιξίας και της ανθεκτικότητας των ελληνικών πόλεων» και ειδικά των πόλεων της Περιφέρειας Θεσσαλίας:

- Διερεύνηση και επισήμανση των ευάλωτων περιοχών μιας πόλης ως προς διάφορους παράγοντες (φυσικά φαινόμενα, κοινωνικές συνθήκες, οικονομικές συνθήκες, δημογραφικές τάσεις)
- Καταγραφή και αποτύπωση σε χάρτες,
- Προτάσεις αστικών πολιτικών και δράσεων αστικής ανάπλασης και αναγέννησης με στρατηγικό στόχο την ανθεκτικότητα και τη βιώσιμη ανάπτυξη των πόλεων (urban resilience').

ΤΡΟΠΟΣ ΚΑΙ ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Η αξιολόγηση των φοιτητών θα γίνεται μέσω βαθμολόγησης (α) της ομαδικής εργασίας, και (β) της προφορικής εξέτασης των φοιτητών και (γ) της παρουσίασης των εργασιών στο τέλος του εξαμήνου. Ειδικότερα,

Ομαδική Εργασία: 70%

Προφορική εξέταση: 20%

Παρουσίαση εργασίας: 10%.

ΒΑΣΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ahern, J. (2011), 'From fail-safe to safe-to-fail: Sustainability and resilience in the new urban world', *Landscape and Urban Planning* 100(4): 341–343

Allan, P. & Bryant, M. (2014), 'Resilience as a framework for urbanism and recovery', *Journal of Landscape Architecture* 6(2): 34-45.

Anderies, J. M. (2014), 'Embedding built environments in social–ecological systems: resilience-based design principles' *Building Research & Information* 42(2): 130-142. Special Issue: *Resilience in the built environment*

Ballas D. (2013) What makes a 'happy city'? *Cities*, Volume 32, Special Issue, pp. S39–S50, Elsevier

Barthel S., Isendahl Ch. (2013) Urban gardens, agriculture, and water management: Sources of resilience for long-term food security in cities. *Ecological Economics*, Volume 86, February 2013, pp. 224-234

Batty M. (2010) Towards a new science of cities. *Building Research & Information*, vol. 38:1, pp. 123-126

Brugmann, J., (2012), 'Financing the resilient city', *Environment and Urbanization* 24(1): 215-232

Bulley, D. (2013), 'Producing and Governing Community (through) Resilience', *Politics* 33(4): 265–275. Special Issue: *Security and the Politics of Resilience*, edited by James Brassett, Stuart Croft and Nick Vaughan-Williams.

Capeluto I.G., Yezioro A., Shaviv E. (2003) Climatic aspects in urban design—a case study. *Building and Environment*, Volume 38, Issue 6, June 2003, pp. 827-835

Coyle, S. J. (2011), *Sustainable and Resilient Communities: A Comprehensive Action Plan for Towns, Cities, and Regions*, John Wiley & Sons.

Davies S.R., Selin C., Gano G., Guimarães Pereira A. (2012) Citizen engagement and urban change: Three case studies of material deliberation. *Cities*, Volume 29, Issue 6, December 2012, pp. 351-357

Eraydin, A., Tasan-Kok, T. (2012), *Resilience Thinking in Urban Planning*, Springer Science & Business Media.

Hassler, U. & Kohler, N. (2014), 'The ideal of resilient systems and questions of continuity' *Building Research & Information* 42(2): 158-167. Special Issue: *Resilience in the built environment*

Jabareen, Y. (2011), 'Planning the resilient city: Concepts and strategies for coping with climate change and environmental risk', *Cities* 31: 220–229

Kremer P., Hamstead Z.A., McPhearson T. (2013) A social–ecological assessment of vacant lots in New York City. *Landscape and Urban Planning*, Volume 120, December 2013, pp. 218-233

MacKinnon, D. (2013), 'From resilience to resourcefulness. A critique of resilience policy and activism', *Progress in Human Geography*, 37(2): 253-270

- Marshall S. (2012) Planning, design and the complexity of cities. In: Complexity Theories of Cities Have Come of Age. Springer Berlin Heidelberg, pp. 191-205
- Németh J., Langhorst J. (2014) Rethinking urban transformation: Temporary uses for vacant land. *Cities*, Volume 40, Part B, October 2014, pp. 143-150
- Oktay D. (2012) Human Sustainable Urbanism: In Pursuit of Ecological and Social-Cultural Sustainability. *Procedia - Social and Behavioral Sciences* 36, pp. 16 – 27
- Pearson, L., Newton, P., Roberts, P., (2014), *Resilient Sustainable Cities: A Future*. Routledge.
- Portugali J. (2006) Complexity theory as a link between space and place. *Environment and Planning A*, Vol. 38, pp. 647-664
- Pumain D. (1998) Urban research and complexity. Chapter 10 in: *The City and Its Sciences*. Heidelberg, Physica Verlag, pp. 323-361
- Sanders T. I. (2008) Complex systems thinking and new urbanism. In: *New urbanism and beyond: designing cities for the future*. Rizzoli, New York, pp. 275-279
- Sargin G.A., Savaş A. (2012) Dialectical urbanism: Tactical instruments in urban design education. *Cities*, Volume 29, Issue 6, December 2012, pp. 358–368, Elsevier
- Shaw, R., Sharma, A. (2011), *Climate and Disaster Resilience in Cities*, Emerald Group Publishing.
- Smit B., Wandel J. (2006) Adaptation, adaptive capacity and vulnerability. *Global environmental change*, 16(3), 282-292.
- Steiner F. (2011) Landscape ecological urbanism: Origins and trajectories. *Landscape and Urban Planning*, Volume 100, Issue 4, 30 April 2011, pp. 333-337
- Steward T.A. Pickett, Brian McGrath, M.L. Cadenasso & Alexander J. Felson, (2014), 'Ecological resilience and resilient cities' *Building Research & Information* 42(2): 143-157. Special Issue: *Resilience in the built environment*
- Stumpp, E.M., (2013), 'New in town? On resilience and "Resilient Cities"', *Cities* 32: 164–166
- Tainter, J. A. & Taylor, T. G. (2014), 'Complexity, problem-solving, sustainability and resilience', *Building Research & Information* 42(2): 168-181. Special Issue: *Resilience in the built environment*
- Vale, L.J., (2014), 'The politics of resilient cities: whose resilience and whose city?', *Building Research & Information* 42(2): 191-201. Special Issue: *Resilience in the built environment*.